

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

JOIN ESR

JOURNAL OF EXERCISE
AND SPORT SCIENCES RESEARCH

Volume: 3 | Issue: 02 | Year: 2023 | e-ISSN: 2822-2695

JOURNAL OF EXERCISE AND SPORTS SCIENCE RESEARCH

E-ISSN 2822-2695

Journal of Exercise and Sports Science Research (JOINESR) is in the category of peer-reviewed, online and open access international journal published by Sakarya University of Applied Sciences (SUBU) Scientific Publications Coordinatorship (BIYAK)

JOINESR is indexed by CiteFactor

CiteFactor

<https://www.citefactor.org/journal/index/28992#.Y63ud3ZByUk>

JOURNAL BOARDS

Editor in Chief

Dr. Nevzat Mirzeoğlu

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Editors

Dr. İhsan Sarı
Dr. Burak Güneş

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey
Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Editorial Board

Dr. A. Dilşad Mirzeoğlu

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Dr. Erhan Işıkdemir

Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dr. Bahri Gürpınar

Akdeniz University, Turkey

Dr. Elif Karagün

Kocaeli University, Turkey,

Dr. Ersin Eskiler

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Dr. Laurentiu-Gabriel Talaghir

Universitatea Dunarea de Jos Galati, Romania

Dr. Marc Lochbaum

Texas Tech University, United States

Dr. Nikos Ntoumanis

University of Southern Denmark, Denmark

Dr. Sabri Özçakar

Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey

Dr. Selçuk Akpınar

Neşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkey

Technical Editor

Dr. Cihan Ayhan

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Language Editor

Dr. Nurullah Çelik
Lecturer Melikenur Eroğlu.

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey
Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Contact

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Serdivan/Sakarya-Turkey

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

Psikolojik İyi Oluş ve Sosyal Görünüş Kaygısının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarında İletişim Becerisine Etkisi

The Effect of Psychological Wellbeing and Social Appearance Concerns on Communication Skills of Physical Education and Sport Teachers

75-88

Gökhan İRHAN

Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Rekreatif Liderlik Davranışlarının İncelenmesi: Sakarya Örneği

Investigation of Creative Leadership Behaviors of Recreation Department Students: Sakarya Example

89-98

Gökhan İRHAN

Basketbol Bilgi Testinin Geliştirilmesi: 9. Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

Development of the Basketball Knowledge Test: A Study on 9th-Grade High School Students

99-115

İrem UZ ASLAN, İbrahim YILDIRAN, A. Dilşad MİRZEOĞLU

Research Article

Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR) 3(2), 75-88, 2023

Received: 29-Jun-2023 Accepted: 06-Oct-2023

homepage: <https://dergipark.org.tr/en/pub/joinesr>

<https://dergipark.org.tr/en/pub/joinesr/issue/81938/1321006>

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Psikolojik İyi Oluş ve Sosyal Görünüş Kaygısının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarında İletişim Becerisine Etkisi

Gökhan İRHAN 0000-0002-7772-1733

Beden Eğitimi ve Spor ABD, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Doktora Programı
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının psikolojik iyi oluş durumları ile sosyal görünüş kaygılarının iletişim becerilerini yordama gücünün incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma betimsel tarama modelindedir. Çalışmada veriler 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde aktif öğrenci olan toplam 154 öğretmen adayından (97 erkek, 57 kadın) toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak 'Psikolojik İyi Oluş Ölçeği', 'Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği', 'İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği' ve tanımlayıcı bilgi formu kullanılmıştır. Çalışmada bağımlı değişken olan iletişim becerisi değişkenini yordamak amacıyla psikolojik iyi oluş ve sosyal görünüş kaygısı değişkenlerini kullanarak çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bulgular katılımcıların iletişim becerisi algısı ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğunu, sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin ise orta düzeye yakın olduğunu göstermiştir. Psikolojik iyi oluş düzeyleri iletişim becerisini olumlu ve anlamlı yordarken, sosyal görünüş kaygısı olumsuz ve anlamlı yordamıştır. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında iletişim becerisi düzeyi ve psikolojik iyi oluş düzeyi kadın öğrenciler lehine farklılaşırken, sınıf değişkeninde ise 4. sınıfların sosyal görünüş kaygısı düzeyi 1. sınıflardan anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerde iletişim becerisi yüksek olmalıdır bu nedenle öğretmen adaylarında etkili iletişim becerisini etkileyebilecek durumlarla ilgili farkındalık yaratılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik İyi Oluş, Sosyal Görünüş Kaygısı, İletişim Becerisi

* Sorumlu yazarın e-posta adresi: gokhanirhan.edu@gmail.com

The Effect of Psychological Wellbeing and Social Appearance Concerns on Communication Skills of Physical Education and Sport Teachers

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the predictive power of physical education and sports teacher candidates' psychological well-being and social appearance concerns on their communication skills. The study is in descriptive survey model. The study data were collected from a total of 154 pre-service teachers (97 males, 57 females) who were active students in Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Sports Sciences, Department of Physical Education and Sports in the 2021-2022 academic year. 'Psychological Well-Being Scale', 'Social Appearance Anxiety Scale', 'Communication Skills Assessment Scale' and descriptive information form were used as data collection tools. In the study, multivariate linear regression analysis was performed using the variables of psychological well-being and social appearance anxiety in order to predict the dependent variable, the communication skill variable. The findings showed that the perception of communication skills and psychological well-being of the participants were high, and their social appearance anxiety levels were close to medium. While psychological well-being levels predicted communication skills positively and significantly, social appearance anxiety predicted negatively and significantly. Considering the gender variable, the level of communication skills and psychological well-being differed in favor of female students, while in the class variable, the level of social appearance anxiety of the 4th graders was found to be significantly higher than that of the 1st grades. Teachers should have high communication skills. Therefore, it is recommended to raise awareness of teacher candidates about situations that may affect effective communication skills.

Keywords: Psychological Well-Being, Social Appearance Anxiety, Communication Skills

Giriş

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Bilimleri Temel Alanı Yeterlilikleri incelendiğinde dört temel yetkinlikten birinin “İletişim ve Sosyal Yetkinlik” olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 yılında yayınlanan ve 2020 yılında güncellenen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri incelendiğinde de “Tutum ve Değerler” kategorisi altında “İletişim ve İş Birliği” alt başlığı yer almaktadır (MEB, 2017). Çağdaş ve etkili öğretmen, “öğretme kadar insana değer veren, kendisi ve çevresi ile etkili iletişim kurabilen, karşılaştığı problemleri çözebilme gücü ve özgüveni gelişmiş bireyler yetiştirme sorumluluğunu taşıyan insan” şeklinde tanımlanmıştır (Ocak ve Erşen, 2015). Bu önemi nedeniyle iletişim becerisi öğretmen adaylarında ve öğretmenlerde sıklıkla anlaşılmaya, açıklanmaya ve geliştirilmeye çalışılan bir konudur. Öğretmenlerde iletişimi etkileyebilecek pek çok faktör sayılabilir. Bunlardan biri son yıllarda sıklıkla gündeme gelen psikolojik iyi oluş kavramıdır. Psikolojik iyi oluş (PİO), mutluluk veya tatmin gibi pozitif mental durumları ifade eden diğer kavramlara oldukça benzemektedir. PİO; hayat hazzı, bireyin gelişimi, hayat amacı, başkalarıyla doğru ilişki şeklinde tanımlanmıştır (Keyes ve ark., 2002). Alan yazında bir başka tanımda ise PİO düzeyi var olan potansiyelin en üst seviyede kullanılması olarak tanımlanmıştır (Ryff, 1989). PİO düzeyi bireyin kendini tanıması, kabul etmesi, diğerleriyle olumlu ilişkiler kurabilmesi, özerklik, çevresel hâkimiyete ve yaşam amacına sahip olması ile bireysel gelişimi benimsemesi konularını kapsar. Psikolojik iyi olmanın alt bileşenleri; bireyin kendini kabulü, başkalarıyla iyimser ilişkiler, toplumsal hâkimiyet, hayatın amacı ve bireyin gelişimi olarak kabul edilir (Ryff, 1995).

Literatürde PİO öz saygı, sosyal destek, sosyal beceriler, iyimserlik, mutluluk ve yaşam doyumu ile pozitif yönde ilişkilendirilmiştir (Demirci ve Şar, 2017). Beden eğitimi öğretmenlerinde başarı algısı, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel öz saygı düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı

ilişki olduğunu göstermişlerdir. Bu kapsamda PİO çalışma hayatında yönlendirici olabilmektedir (Karaçam ve Pulur, 2017). PİO düzeyi sağlık, iş memnuniyeti ve devamını olumlu etkilemektedir (Holman ve ark., 2018). PİO'un insanların yaşamlarına getirdiği olumlu katkıları; sağlıklı ve daha uzun yaşama, daha işlevsel sosyal ilişkilere sahip olma, işte ve performansta başarının artması, gelirden artma olarak ifade edilmiştir (Kermen ve ark., 2016). Yapılan bir araştırmada öğretmenlerin PİO durumlarının öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumlu yönde etkili olduğu gösterilmiştir (Jeon ark., 2018).

İletişim düzeyini etkileyebilecek faktörlerden bir diğeri sosyal görünüş kaygısı (SGK) olup kişinin görüntüsüyle ilgili negatif bir sonuç çıkarması durumudur (Clark ve Wells, 1995). Bireylerin, başkaları tarafından bedensel görüntüsüne yapılan değerlendirmelere bir tepki olarak tanımlanmıştır (Çınar ve Keskin, 2015). Sosyal kaygı ile ilişkilendirilerek tanımlanması gerekirse; kişinin görüntüsü nedeniyle diğer kişiler tarafından yargılanmaktan ve değerlendirilmekten korkması ve rahatsızlık hissetmesi durumu denebilir. Bu rahatsızlık hissi kişinin diğerleriyle ilişkilerde tepkilerini olumsuz etkileyebilmektedir. Günümüzde sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ve tek tip güzellik ve dış görünüş algısının oluşturulması bazı gençleri görünüşü ile ilgili aşırı kaygılı olmaya itebilmektedir. SGK'nın iletişime etkisi dolaylı olarak psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkilendirildiğinde bu bireylerin pozitif sosyal deneyimlerinin azlığı, sosyal ilişkilerde uygun davranmadıklarında sosyal statülerinde düşüş olacağından korkmalarıdır (Kashdan ark., 2006). Okul ortamında SGK yaşayan öğretmenlerin kendini kabul düzeyi düşeceğinden insanlarla iletişimleri ve sosyal yaşantıları olumsuz etkilenir. İletişim ve iletişim becerisini etkileyebilecek PİO ve SGK ile ilgili verilen bilgiler ışığında araştırmanın problemi; beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarında iletişim becerisinin sosyal görünüş kaygısı ve psikolojik iyi oluş düzeyinden etkilenip etkilenmeyeceğidir. Bu kapsamda çalışmada bağımlı değişken iletişim becerisi, bağımsız değişkenler ise psikolojik iyi oluş durumu ile sosyal görünüş kaygısıdır. Araştırmanın temel amacı; beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının psikolojik iyi oluş düzeyleri ile sosyal görünüş kaygılarının iletişim becerilerini yordama gücünün incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada bir durumu açıklığa kavuşturmak, standartlar ışığında değerlendirmek ve olaylar arasındaki ilişkileri yordamak amacı ile kullanılan betimsel model benimsenmiştir (Kılıç, 2013).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evreni ve örnekleme 2021-2022 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde aktif öğrenim gören öğretmen adaylarıdır (N=207). Çalışma kapsamında tüm evrene veri toplama aracı ulaştırılmış ve gönüllü katılarak veri toplama araçlarını eksiksiz tamamlayan (n=154) öğretmen adayının verileri çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu sayı Cohen, Manion ve Morrison' a göre (2007) %99 güven aralığındadır. Örneklemeye ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemeye ait tanımlayıcı bilgiler

Değişken	Kategori	n (154)	%
Yaş	17-19	30	19.5
	20-22	90	58.4
	23-25	31	20.1
	26 ve üzeri	3	1.9
Cinsiyet	Kadın	57	37.0
	Erkek	97	63.0
Sınıf	1.Sınıf	38	24.7
	2.Sınıf	40	26.0
	3.Sınıf	32	20.8
	4.Sınıf	44	28.6
Toplam		154	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak üç ayrı ölçek ve tanımlayıcı bilgi formu kullanılmıştır.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması (Telef, 2011-2013) tarafından yapılmıştır. Ölçek maddeleri, kesinlikle katılmıyorum (1) ile kesinlikle katılıyorum (7) şeklinde 1–7 arasında cevaplanmaktadır. Bütün maddeler olumlu ifade edilmiştir (ters madde yoktur). Alınabilecek en düşük puan 8 en yüksek puan 56'dır. Puan yükseldikçe bireylerin psikolojik iyi oluş durumlarının arttığı şeklinde yorumlanır.

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ)

2008 yılında Hart ve arkadaşları tarafından geliştirilen SGKÖ, (Doğan, 2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. SGKÖ 16 maddeden oluşmaktadır. Bireyin görünüşüyle ilgili olarak duygusal, davranışsal ve bilişsel kaygılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten toplamda alınacak en düşük puan 16, en yüksek puan 80'dir. Yüksek puanlar sosyal görünüş kaygısının fazla olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada 16-37 arası düşük, 38-58 arası orta ve 59-80 arası yüksek olarak değerlendirilmiştir.

İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)

Bireylerin kendi iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini ortaya koymak amacıyla (Korkut, 1996) tarafından geliştirilen 5'li likert tipi bir ölçektir (1=her zaman, 2=sıklıkla, 3=bazen, 4=nadiren, 5=hiçbir zaman). Toplam 25 maddeden oluşan ölçekte 10 madde iletişim ilkeleri ve temel beceriler (IITB), 4 madde kendini ifade etme (KIE), 6 madde etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOI) ve 5 madde iletişim kurmaya isteklilik (IKI) alt boyutlarından oluşur. Ölçekten alınabilecek puanlar 125-25 arasındadır. Bu çalışmada Ocak ve Erşen' in (2015) yayını esas alınarak 25-58 arası puan "düşük", 59-92 arası "orta" ve 93-125 arası puan "yüksek" düzeyde iletişim becerisi algısına sahip kabul edilmiştir. Ölçekte ters madde bulunmadığından puan yükseldikçe bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamına gelmektedir.

Veri Toplama Süreci

Etik Kurul onayı ve Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığından izin alınmasının ardından Bölüm Başkanlığının uygun gördüğü gün ve saatlerde bütün sınıflardaki öğrencilere dağıt topa yöntemiyle yüz yüze ders öncesi uygulanmıştır. Çalışma hakkında bilgi verildikten sonra gönüllü öğrencilerin doldurduğu veri toplama formları kontrol edilerek teslim alınmıştır.

Araştırmanın Yayın Etiği

Bu araştırmanın etik onayı Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 05.12.2021 tarih ve 24 sayılı kararı ile alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada SPSS 22.0 paket programı kullanılarak istatistik analize karar verebilmek için öncelikle verilerin parametrik test koşullarını sağlayıp sağlamadığı araştırılmıştır. Kullanılan verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olması nedeniyle normal dağılım gösterdiğine karar verilmiştir (Shao, 2002). Normal dağılım gösteren verilerde bağımlı değişken olan iletişim becerisi değişkenini yordamak amacıyla psikolojik iyi oluş ve sosyal görünüş kaygısı değişkenlerini kullanarak çok değişkenli doğrusal regresyon analizi, iki bağımsız grup arasındaki fark için bağımsız t testi, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırılmasında ise Anova tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 2. Örneklemeye ait iletişim becerisi, pio ve sgk düzeyleri

Değişkenler	n	Min	Max	Ortalama	SS
TOPLAM	154	38	120	98.59	11.83
IITB	154	12	45	37.56	4.73
KIE	154	7	20	16.67	2.54
EDSOI	154	12	30	24.42	3.50
IKI	154	7	25	19.95	3.22
SGK TOPLAM	154	17	72	36.08	15.21
PIO TOPLAM	154	16	56	42.65	7.72

IITB: İletişim ilkeleri ve temel beceriler, KIE: Kendini ifade etme, EDSOI: Etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim, IKI: İletişim kurmaya isteklilik. SGK: Sosyal Görünüş Kaygısı, PIO: Psikolojik İyi Oluş.

Katılımcıların iletişim becerisi puanlarının yüksek düzeyde (alınabilecek en yüksek puan 125' tir), psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek düzeyde (alınabilecek en yüksek puan 56' dir) ve sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin ise düşük olduğu (alınabilecek en yüksek puan 80' dir) görülmektedir (Tablo 2).

Çalışmada PİO ve SGK değişkenlerini kullanarak iletişim becerisi değişkenini yordama amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Psikolojik iyi oluş düzeyi ile sosyal görünüş kaygısı düzeyinin iletişim becerisini yordama gücü

Bağımsız Değişken	β	Standart		t	p	F	R^2	Düzeltilmiş R^2
		Hata	Beta					
SGK TOPLAM	-0.16	0.06	-0.21	-2.78	0.05	16.51	0.18	0.17
PIO TOPLAM	0.53	0.11	0.35	4.72	0.01			

SGK: Sosyal Görünüş Kaygısı, PIO: Psikolojik İyi Oluş.

Analiz sonucunda anlamlı bir regresyon modeli ($F(2,151)=16,51$ $p<0.01$) değeri ve bağımlı değişkendeki varyansın %17'sinin ($R^2_{adjusted}=0.17$) bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Buna göre psikolojik iyi oluş iletişim becerisini düşük düzeyde olumlu ve anlamlı yordamaktadır, $\beta=0.35$, $t(151)=4.72$, $p<0.01$, $pr2=0.12$. Sosyal görünüş kaygısı iletişim becerisini düşük düzeyde olumsuz ve anlamlı yordamaktadır $\beta=-0.21$, $t(151)=-2.78$, $p<0.05$, $pr2=-0.44$.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarında PIO, SGK ve algılanan iletişim becerisi düzeyleri cinsiyet ve sınıf değişkenine göre de incelenmiştir. Tablo 4'de cinsiyet değişkenine göre farklar, Tablo 5'de ise sınıf değişkenine göre farklar sunulmuştur.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre iletişim becerisi, psikolojik iyi oluş ve sosyal görünüş kaygısı ortalamaları farkı

Cinsiyet	n	Ortalama	SS	Test değeri	p	
TOPLAM	Kadın	57	101.46	9.88	2.34	0.02
	Erkek	97	96.91	12.59		
IITB	Kadın	57	38.54	4.00	1.99	0.04
	Erkek	97	36.98	5.05		
KIE	Kadın	57	17.09	2.29	1.58	0.12
	Erkek	97	16.42	2.65		
EDSOI	Kadın	57	25.30	3.05	2.44	0.01
	Erkek	97	23.90	3.66		
IKI	Kadın	57	20.53	2.91	1.72	0.09
	Erkek	97	19.61	3.36		
SGK TOPLAM	Kadın	57	36.12	15.24	0.02	0.98
	Erkek	97	36.06	15.29		
PIO TOPLAM	Kadın	57	44.32	6.99	2.07	0.04
	Erkek	97	41.68	8.00		

Tablo 4'de görüldüğü gibi çalışma örnekleminde iletişim becerisi düzeyi (hem toplam hem alt

boyutlarda) ve psikolojik iyi oluş düzeyi cinsiyet değişkenine göre kadın öğrenciler lehine farklılaşmıştır ($p<0.05$). Ancak sosyal görünüş kaygısı yönünden cinsiyet değişkenine göre farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. Sınıf değişkenine göre iletişim becerisi, psikolojik iyi oluş ve sosyal görünüş kaygısı ortalamaları farkı

	Sınıf	n	Ortalama	SS	F	p
TOPLAM	1. Sınıf	38	97.42	2.1	0.273	0.84
	2. Sınıf	40	98.67	1.5		
	3. Sınıf	32	100.00	1.9		
	4. Sınıf	44	98.50	1.8		
IITB	1. Sınıf	38	37.92	5.6	0.116	0.95
	2. Sınıf	40	37.32	4.3		
	3. Sınıf	32	37.59	4.8		
	4. Sınıf	44	37.43	4.7		
KIE	1. Sınıf	38	16.16	3.0	0.741	0.52
	2. Sınıf	40	16.92	2.2		
	3. Sınıf	32	16.90	2.0		
	4. Sınıf	44	16.70	2.5		
EDSOI	1. Sınıf	38	24.15	3.6	0.555	0.64
	2. Sınıf	40	24.25	3.3		
	3. Sınıf	32	25.12	3.2		
	4. Sınıf	44	24.27	3.7		
IKI	1. Sınıf	38	19.18	3.5	0.996	0.39
	2. Sınıf	40	20.17	2.5		
	3. Sınıf	32	20.37	2.8		
	4. Sınıf	44	20.09	3.7		
SGK TOPLAM	1. Sınıf	38	31.47*	2.0	3.295	0.02
	2. Sınıf	40	34.22	2.5		
	3. Sınıf	32	36.59	2.0		
	4. Sınıf	44	41.38*	2.6		
PIO TOPLAM	1. Sınıf	38	41.63	1.3	0.771	0.51
	2. Sınıf	40	44.12	1.0		
	3. Sınıf	32	42.03	1.6		
	4. Sınıf	44	42.65	1.0		

IITB: İletişim ilkeleri ve temel beceriler, KIE: Kendini ifade etme, EDSOI: Etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim, IKI: İletişim kurmaya isteklilik. SGK: Sosyal Görünüş Kaygısı, PIO: Psikolojik İyi Oluş.

Tablo 5’de görüldüğü üzere çalışma örnekleminde sosyal görünüş kaygısı düzeyi sınıf değişkeninde göre farklılaşmışken ($F=3.295$; $p<0.05$), iletişim becerisi ve psikolojik iyi oluş düzeyi bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0.05$). Sosyal görünüş kaygısı düzeyindeki farkın hangi sınıflardan kaynaklandığını belirlemek üzere heterojen varyanslı dağılımlarda kullanılan post hoc

tekniklerden *Tamhane'nin T2* karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Buna göre sosyal görünüş kaygısı bakımından sınıf değişkenine göre belirlenen farklılık 1. ve 4. sınıfların ortalamaları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. 4. sınıfların sosyal görünüş kaygısı düzeyi 1. sınıflardan anlamlı derecede yüksektir ($p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının psikolojik iyi oluş düzeyleri ile sosyal görünüş kaygılarının iletişim becerilerini yordama gücü incelenmiştir. Bu incelemede beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının iletişim becerisi algısı ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu, sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin ise orta düzeye yakın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca psikolojik iyi oluş düzeyinin iletişim becerisini olumlu ve anlamlı yordadığı, sosyal görünüş kaygısının ise iletişim becerisini olumsuz ve anlamlı yordadığı görülmektedir.

İletişim becerisi algı düzeyi öğretmen adaylarında sıklıkla araştırılan bir konudur. Çalışmamızda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının iletişim beceri algısının yüksek olması diğer çalışmalarla tutarlıdır (Çetinkaya, 2011; Dilber ve Akhan, 2019; Gürşimşek ve ark., 2008; Koser ve Barut, 2020; Küçük, 2012; Ocak ve Erşen, 2015; Saracaloğlu ve ark., 2009; Ulukan ve ark., 2017; Uygun ve Arıkan, 2019). Çalışma bulguları iletişim becerisinin kadın beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarında erkeklerden yüksek olduğunu göstermiştir. Bu sonuç çalışma bulguları ile tutarlıdır (Güven ve Yalçınkaya-Akyüz, 2001; Koç ve ark., 2015; Milli ve Yağcı, 2017; Ocak ve Erşen, 2015; Özerbaş ve ark., 2007; Pelit ve ark., 2018; Pehlivan, 2005; Saracaloğlu ve ark., 2001; Sungur, 2018; Tepeköylü ve ark., 2009; Turgut ve ark., 2018; Uygun ve Arıkan, 2019; Yılmaz ve Aktuğ, 2011). Ancak literatürde iletişim becerilerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı bulgusunu ortaya koyan çalışmalar da vardır (Çevik, 2011; Çiftçi ve Taşkaya, 2010; Dilekmen ve ark., 2008; Günay, 2003; Kıssal ve ark., 2016; Koçyiğit ve ark., 2018; Koser ve Barut, 2020; Özşaker, 2013; Öztürk ve ark., 2011; Tepeköylü ark., 2009; Ulukan ve ark., 2017). Literatürdeki bu farklı bulgular cinsiyet değişkenine göre iletişim becerisi düzeyi farklılığı hakkında genelleme yapılmasını güçleştirmektedir. İletişim becerileri, etkili bir öğretilerde bulunması gereken temel yeterliliklerden biri olduğundan cinsiyet ayrımı olmadan tüm adaylarda yüksek olması beklenir.

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının iletişim becerisi algılarının sınıf değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Bu sonuç bazı çalışmalarla tutarlıdır (Dilekmen ve ark., 2008; Tepeköylü Öztürk ve ark., 2011; Tepeköylü ve ark., 2009). Sınıf düzeyi yükseldikçe öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının da yükseldiğini belirten çalışmalar mevcutken (Gülbağçe, 2010; Güven ve Akyüz, 2002; Pehlivan, 2005), 1. sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı farklılık bulgusu ortaya koyan çalışmalar da vardır (Çetinkaya, 2011; Ocak ve Erşen, 2015). 4. sınıftaki öğretmen adaylarının iletişim becerisi algılarının 1. sınıflardan düşük olması, öğretmen adaylarının öğretim elemanları ve arkadaşlarıyla yaşadıkları iletişim problemleri, akademik başarının düşüklüğü, öğrenim gördükleri bölümün beklentilerini karşılayamaması gibi nedenlerden kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanmıştır (Ocak ve Erşen, 2015).

Çalışmamızda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş düzeyleri, toplam ve alt boyut çerçevesinde incelenmiş ve psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bulunmuştur (42.65 ± 7.72). Sonuç literatürde aynı veri toplama aracının kullanıldığı çalışmalarla uyumludur (Kermen ve ark., 2016; Zümbül, 2019). Üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluş düzeyinin araştırıldığı farklı çalışmalarda kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu kaydedilmiştir (Gürel, 2009; Karabeyeser, 2013; Kuyumcu, 2012). Yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında psikolojik iyi oluş

düzeyinin genellikle altı alt boyuttan oluşan (kendini kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi, çevresel hâkimiyet, bireysel gelişim ve yaşam amacı) Ryff Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ile değerlendirildiği görülmüştür. Bu değerlendirmelerde psikolojik iyi olma hali açısından, erkeklerin kendini kabul ve çevresel hakimiyet boyutlarında daha yüksek ortalama puanlar aldıkları, kadın örneklemine ise başkalarıyla olumlu ilişkiler ve kişisel gelişimde daha yüksek puanlar elde ettikleri kaydedilmiştir (García-Castilla ve ark., 2020; Sun ve ark., 2016). Bu durum toplumdaki cinsiyet rollerine bağlanmıştır. Kadınların toplumda başkalarıyla daha fazla olumlu ilişkiler kurmasının beklendiği, arkadaşlıkların hayatlarında daha önemli olduğu ve kişisel gelişimi benimsedikleri buna karşılık erkeklerin kadınlara göre daha fazla dışarı kapalı olduğu başkalarıyla güçlü ilişkiler kurmayı benimsediği kaydedilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre psikolojik iyi oluş düzeyi bakımından fark bulunmadığını ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Duran ve Çalışkan, 2020; Kermen ve ark., 2016; Köse, 2020; Yüceant ve ark., 2019).

Çalışmamızda sosyal görünüş kaygısı 36.08 ± 15.2 şeklinde belirlenmiş olup 16-37 arası düşük, 38-58 arası orta ve 59-80 arası yüksek olarak değerlendirildiğinden elde edilen ortalamanın düşük olduğuna karar verilmiştir. Literatür incelendiğinde spor bilimleri fakültesi beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenim gören öğrenciler sosyal görünüş kaygısı ortalaması 34.51 ± 12.7 olarak kaydedilmiş ve orta düzeyin altında değerlendirilmiştir (Tekeli, 2017). Aynı çalışmada sosyal görünüş kaygısı düzeyinin cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı kaydedilmiştir. Çalışmamızda ise cinsiyet değişkenine göre fark bulunmazken, sınıf değişkenine göre farklılık olduğu bu farkın 4. sınıfların sosyal görünüş kaygısı düzeyinin (41.38 ± 2.61) 1. sınıflardan (31.47 ± 2.0) anlamlı derecede yüksek olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. 4. sınıfların ortalamasının düşük değil orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonucun 4. sınıf öğrencilerinin Covid-19 salgını döneminde uzun süre egzersizden uzaklaşmış olmaları ve son sınıfta KPSS sınavına hazırlık nedeniyle yine hareketsiz kalmalarına bağlı olabileceği düşünülse de derinlemesine araştırılması gereken bir konudur. Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada kadınların ortalama puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu ancak sınıf değişkenine göre fark olmadığı bulunmuştur (Avunduk, 2021). Spor bilimleri fakültesi beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenim gören öğrenciler iletişim becerilerinin bazı değişkenler açısından incelendiği bir çalışmada katılımcıların sınıf düzeyleri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir (Tepeköylü ark., 2009).

Sınıf değişkenine göre PİO incelendiğinde ise psikolojik iyi oluş düzeyi en yüksek ortalamanın 2.sınıflarda olmasına karşın farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Antrenörlük ve spor öğretmenliği bölümlerinin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerine yapılan bir çalışmada araştırma grubunun sınıf değişkenine göre PİO düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Karademir ve Açak, 2020). Beden eğitimi ve spor programları aracılığıyla kazanılan psikolojik ve toplumsal ilişkilerdeki davranış değişikliği bireyin genel yaşantısını etkileyebilir. Kadın bireylerin erkek bireylere göre iletişim niteliklerini anlamaları sosyalleşme durumuna bağlanmıştır. Kadın ve erkek bireylerde sosyalleşme süreci farklı şekillerde desteklenmektedir. Erkek öğretmenlerin ders verme yöntemlerinde kullandıkları övgü daha baskın bir yöntem iken kadınların ders verme yöntemleri daha empatik daha samimi şekilde yorumlanmıştır (Tepeköylü ve ark., 2009). Kadınların spor aracılığıyla topluma entegre olmaları erkeklere göre daha yüksektir (Korkmaz ve Uslu 2020).

Bu araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarında psikolojik iyi oluşun iletişim becerisini olumlu ve anlamlı yordadığı, sosyal görünüş kaygısının ise iletişim becerisini olumsuz ve anlamlı yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre iletişim becerisi düzeyi ve psikolojik iyi oluş düzeyi kadınlar lehine farklılaşırken, sınıf değişkeninde ise sadece 4. sınıfların sosyal görünüş kaygısı

düzeği 1. sınıflardan anlamlı derecede yüksektir.

Öneriler

2018 Öğretmen Yetiştirme Müfredatında Etkili İletişim dersi zorunlu olmaktan çıkarılarak seçmeli hale getirilmiştir. Yapılacak çalışmalarla Etkili İletişim dersi alan ve almayan öğretmen adaylarında iletişim becerisi derinlemesine incelenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerine verilen iletişim derslerine yönelik uygulamalı bir içerik hazırlanarak yeni bir müfredat kazandırılabilir.

Bu çalışmanın sınırlılığı betimsel tarama modeli kullanılarak incelenmiş olmasıdır. Öğretmenlerde iletişim becerisi önemli bir konu olup gelecek çalışmalarda karma yöntemler kullanılarak derinlemesine incelemelerden elde edilecek sonuçlarla bu çalışmadan elde edilen sonuçlar kıyaslanabilir.

Çalışmanın sonuçlarına göre; Öğretmen adaylarında pozitif ve sağlıklı iletişim becerisinin geliştirilmesi önemlidir. Öğretmen adaylarında iletişim becerisini çalışmaya göre etkileyen psikolojik iyi oluş düzeyinin artırılması önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş düzeylerini arttıracak bir takım rekreatif faaliyetler ve nitel spesifik çalışmalar yapılabilir.

Yazar Katkıları

Yazar Gökhan İRHAN: Araştırmanın planlanması, literatür tarama, giriş, yöntem, verilerin analizi tartışma, sonuç, öneriler ve dergi sürecinde görev almıştır.

Kaynakça

- Avunduk, Y. (2021). Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişki. *OPUS International Journal of Society Researches*.
- Aydın, O., Kul M., Yaşartürk F., Aydın, B. (2018). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin incelenmesi. (Bartın Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research methods in education (Sixth)*. Oxon: Routledge.
- Clark, D. M., Wells, A. (1995). *Cognitive model of social phobia. social phobia: diagnosis, assessment and treatment. rumination and negative appraisal in social phobia*. In Heimberg RG, Liebowitz MR, Hope DA, Schneier FR (Editors), New York Guilford Press.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*.
- Çevik, D. B. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty*, (GUJGEF).
- Çınar, H., Keskin N. (2015). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının öğrenim yeri tercihlerine etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*.
- Çiftçi, S., Taskaya S. M. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Education Sciences*.

- Demirci, İ., Şar A. H. (2017). Kendini Bilme ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*.
- Dilber, F., Akhan O. (2019). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*.
- Dilekman, M., Başçı, Z., Bektaş, F. (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi*. Yayınlanmış doktora tezi, Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Sakarya.
- Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeğinin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Duran, N. O., Çalışkan B. (2020). Psikolojik iyi oluş, cinsiyet mesleki kıdem ve okuldaki görev süresinin öğretmen kültürlerarası duyarlılığını yordamadaki rolleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*.
- García, C. F. J., Martínez-Sánchez, I., Campos, G., Arroyo, R. D. (2020). Impact of gender and relationship status on young people's autonomy and psychological wellbeing. *Front Psychol*.
- Gülbahçe, Ö. (2010). Kazım Karabekir Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Günay, K. (2003). *Sınıf yönetiminde öğretmenlerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Adana.
- Gürel, N. A. (2009). *Effects of thinking styles and gender on psychological well-being*. Published Master's Thesis, Middle East Technical University, Social Sciences Institute, Department Of Educational Sciences, Ankara.
- Gürşimşek, I., Vural, D. E., Demirsöz, E. S. (2008). Öğretmen adaylarının duygusal zekâları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Güven, A., Akyüz, Y. M. (2002). Okul yöneticilerinde kaygı-iş doyumunu ilişkisinin incelenmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*.
- Güven, A., Yalçınkaya, M. (2001). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerilerine ilişkin görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*.
- Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C., Heimberg, R. C. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment, Sage Journals*.
- Holman, D., Johnson, S., Connor, E. (2018). *Stress management interventions: Improving subjective psychological well-being in the workplace*. Handbook of well-being. Salt Lake City. UT: DEF Publishers.
- Jeon, L., Buettner, C. K., Grant, A. A. (2018). Early childhood teachers psychological well-being exploring potential predictors of depression, stress, and emotional exhaustion. *Early Education and Development*.
- Kara, N. Ş., Kara, M., Dönmez, A. (2021). The correlation between social appearance anxiety and exercise addiction. *P J M H S*.
- Karaçam, A., Pulur, A., Adıgüzel, N. S. (2017). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki haz ve fiziksel öz saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Karabeyeser, M. (2013). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları yaşam olaylarına göre psikolojik iyi oluşu. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

- Karademir, T., Mahmut A. (2020). Antrenörlük ve öğretmenlik bölümü öğrencilerinin akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Kashdan, T. B., Julian, T., Merritt, K., Uswatte, G. (2006). Savaş gazilerinde sosyal kaygı ve travma sonrası stres iyi olma ve karakter güçleri ile ilişkiler. *Davranış Araştırması ve Terapi*.
- Kermen, U., İlçin Tosun, N., Doğan, U. (2016). Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak sosyal kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders, Duygudurum Bozuklukları Dergisi*.
- Kılıçgil, E., Bilir, P., Özdiç, Ö., Eroğlu, K., Eroğlu, B. (2009). İki farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Kıssal, A., Kaya, M., Koç, M. (2016). Hemşirelik ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Koç, B., Terzi, Y., Gül, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*.
- Koçyiğit, M., Erdoğan, M., Mustafa, U., Çınar, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekaları üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*.
- Korkmaz, M., Uslu, T. (2020). Fitness yapan bireylerin benlik saygısı sosyal görünüş kaygısı ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*.
- Korkut, F. (1996). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*.
- Koser, İ. E., Barut, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*.
- Köse, M. (2020). Bireylerin spor yapma durumlarına göre kişilik tipleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Niğde.
- Kuyumcu, B. (2012). Türk ve İngiliz üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş duygusal farkındalık ve duygularını ifade etmelerinin ülke ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Küçük, D. P. (2012). Müzik öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 33-54.
- M. E. B. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017, Erişim Tarihi: 06.03.2022.
- Milli, M. S., Yağcı, U. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Ocak, G., Erşen, Z. B. (2015). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Özerbaş, M. A., Bulut M. (2007). Öğretmen adaylarının algıladıkları iletişim becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*.

- Özşaker, M. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve benlik saygılarının değerlendirilmesi. *International Journal of New Trends in Arts Science Education*.
- Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim- Online*.
- Pelit, E., Karaçor, M., Kılıç, İ. (2018). Duygusal zekânın iletişim becerilerine etkisi turizm öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Küçük, P. D. (2012). Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin İletişim ve Problem Çözme Becerileri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*.
- Ryff, C. D., Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*.
- Saracaloğlu, A. S., Özkütük, N., Silkü, A. (2001). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Ankara.
- Saracaloğlu, A. S., Yenice, N., Karasakaloğlu, Ö. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Shao, A. T. (2002). Marketing Research: An Aid to Decision Making: Melissa Acuna.
- Sun, X., Chan, D. W., Chan, L. (2016). Self-compassion and psychological wellbeing among adolescents in Hong Kong exploring gender differences. *Personal Individual Differ*.
- Sungur, S. A. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*.
- Tekeli, Ş. C. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları ile diğer öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygısı ve akademik öz-yeterlik düzeylerinin karşılaştırılması. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Bartın.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Telef, B. B., Uzman, E., Ergün, E. (2013). Öğretmen Adaylarında Psikolojik İyi Oluş ve Değerler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M., Çamlıyer, H. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M., Ada Daşdan, E. N., Çamlıyer, H. (2011). Üniversite takımlarında sporcu olan öğrencilerle spor yapmayan öğrencilerin iletişim becerisi düzeylerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*.
- Turgut, M., Kutlu, G., Mut, S. (2018). Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri ile sosyal medya kullanımları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*.
- Ulukan, H., Kartal, A., Zengin, S., Abanoz, E., Parlak, N. (2017). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin iletişim düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*.
- Uygun, K., Arıkan, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*.
- Yılmaz, E., Aktuğ, S. (2011). Uzaktan eğitimde çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde etkileşim ve iletişim üzerine görüşleri, Akademik Bilişim Konferansı. Malatya.

Yüceant, M., Ünlü, H., Balanlı, O. F. (2019). Üniversitelerin spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin pozitif ve negatif duygularının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*.

Zümbül, S. (2019). Öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş düzeylerinde bilinçli farkındalık ve affetmenin yordayıcı rolleri. *Ege Eğitim Dergisi*

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Research Article

Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR) 3(2), 89-98, 2023

Received: 21-Oct-2023 Accepted: 13-Dec-2023

homepage: <https://dergipark.org.tr/en/pub/joinesr>

<https://dergipark.org.tr/en/pub/joinesr/issue/81938/1379303>

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Rekreatif Liderlik Davranışlarının İncelenmesi: Sakarya Örneği

Gökhan İRHAN 0000-0002-7772-1733

Beden Eğitimi ve Spor ABD Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Doktora Programı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı rekreasyon bölümü öğrencilerinin rekreatif liderlik davranış düzeylerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Alt amaçları ise cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelenmesidir. Bu çalışma betimsel tarama modelinde ve nicel bir çalışmadır. Çalışmaya 2022-2023 güz eğitim-öğretim yılında Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümünde aktif öğrenim gören 156 rekreasyon bölümü öğrencisi (94 erkek, 62 kadın) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği ve tanımlayıcı bilgi formu kullanılmıştır. Çalışma kapsamında elde edilen veriler SPSS 26.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek için betimleyici istatistik ve verilerin parametrik test koşullarını sağlayıp sağlamadığına ilişkin normallik testi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada iki bağımsız grup karşılaştırılması için bağımsız grupta T test, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırması için tek yönlü varyans analizi testleri gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin rekreatif liderlik davranışı orta düzeyde olduğu sınıf değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0.01$). Öğrencilerin rekreatif liderlik davranışları yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre incelendiğinde ise anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p > 0.05$). Rekreasyon bölümü öğrencilerinin rekreatif liderlik davranışlarının orta düzeyden ileri düzeye taşınması hususunda desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rekreatif Liderlik, Liderlik Davranışı, Rekreasyon Lideri Adayları.

* Sorumlu yazarın e-posta adresi: gokhanirhan.edu@gmail.com

Investigation of Creative Leadership Behaviors of Recreation Department Students: Sakarya Example

ABSTRACT

The main purpose of this study is to examine the recreational leadership behavior levels of recreation department students. Its sub-goals are to examine it according to gender, age and grade level variables. This study is a descriptive survey model and a quantitative study. 156 recreation department students (94 men, 62 women) who were actively studying in the Recreation department of Sakarya University of Applied Sciences, Faculty of Sports Sciences, in the 2022-2023 fall academic year participated in the study. Recreational Leadership Behavior Scale and descriptive information form were used as data collection tools. The data obtained within the scope of the study was analyzed using the SPSS 26.0 package program. To obtain the demographic information of the participants, descriptive statistics and normality tests were performed to determine whether the data met parametric test conditions. In the study, T-test was used for independent groups to compare two independent groups, and one-way analysis of variance tests were performed for comparisons of more than two independent groups. When students' creative leadership behavior was examined according to the classroom variable, significant differences were detected ($p < 0.01$). When students' creative leadership behaviors were examined according to age and gender variables, no significant differences were detected ($p > 0.05$). It is recommended that recreation department students be supported in moving their recreational leadership behaviors from intermediate level to advanced level.

Keywords: Recreational Leadership, Leadership Behavior, Recreational leader candidates.

Giriş

Ülkemizde ve dünyada son yıllarda yaşanan covid19 pandemi (eve kapanma), doğal felaketler, depremler, şiddet ve ölüm olayları ve her gün aralıksız çıkan ve birbirini takip eden kötü haberler, bireyleri mental açıdan yıpratmış fikriyle beraber toplumun rekreasyonel faaliyetlere akışı, rekreasyon liderlerini de cesaretlendirdiği düşünülmektedir. Bireyleri elverişli aktivitelere, etkinliklere katılması ve bireye kendisini yenileme fırsatı verecek ve tüm bunları yaparken de etkin bir şekilde kişilere danışmanlık yapacak rekreatif liderler halk arasında önemli bir yer tutmaya başlamışlardır (Güzel, 2021). Bireylerin yaşamlarında gerek siyasi gerek toplumsal gerekse meslek hayatlarında önemli bir yer tutan liderlik kavramının tanımı hakkında henüz görüş birliği sağlanmamıştır (Erdem ve Dikici, 2009). Liderlik belirli durumlar altında bireysel veya topluluğun hedeflerini gerçekleştirmek üzere, bir kimsenin diğerlerinin faaliyetlerine müdahalede bulunması ve yönlendirmesi sürecidir (Atar ve Özbek, 2009). Rekreasyon liderliği bireylerin yenilenme sürecinde onlara doğru planlama ile rehberlik etmesi ve kişilerin ruhsal durumlarını iyileştirmesi için birtakım faaliyetlere yön verecek kişidir (Kayhalak, 2022). Bireylerin yaşamlarına dokunacak olan rekreatif liderlerin eğitilmiş ve kalifiyeli yetişkinler olması beklenir. Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümünün amacı ise sportif eğitim almış profesyonel yönde rekreatif etkinlikleri planlama ve yönetme becerisi kazandırarak topluma faydalı rekreatif lider bireyler yetiştirmektir (Kırtepe ve ark., 2022).

Rekreasyon alanının gelişmesi ile rekreatif liderlik ortaya çıkmış (Kırtepe ve ark., 2022) ve yoğun iş temposunda çalışan, ruhsal bağıışıklığı zayıflamış, öz denetim ve ego tükenmişliği yaşayan bireylere rehberlik etmesi açısından rekreatif liderliğin günümüzde önem kazandığı düşünülmektedir. Verilen bu bilgiler ve ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda rekreasyon bölümü öğrencilerinin liderlik davranış düzeylerinin incelenmesinin önemli olduğu ve bu alanda gösterilecek başarı ise rekreasyon liderlerinin niteliğine, davranış düzeylerine ve liderin kabul görmesiyle ilişkilendirilmiştir (Jordan, 1989). Rekreasyon liderinin bireyler arasında kabul görmesi değişime açık olması ve kendisini güncellemesi

gelişen dünyaya uyum sağlaması ile gerçekleştireceği faaliyet ve etkinlikleri geliştirerek ilerlemesi gerekmektedir (Başoğlu, 2013).

Bireylerin rekreatif etkinliklerine yön verecek olan liderlerin diğerlerine karşı göstereceği davranışlarında McGregor'un X ve Y Kuramı yer almaktadır, X kuramı despot, zorba ve otokratik liderlerdir, Y kuramı ise adaletli, sosyalist, özgürlükçü ve demokratik liderlerdir (Akbulut ve Öncü, 2021). Rekreasyon liderliği yeni bir alan olduğu için türleri veya boyutları hakkında yazın içerisinde bir düşünce birliği sağlanmamıştır (Başoğlu, 2013). Ancak alan yazında önemli olarak görülen Huang'a ait olan doktora tez çalışmasında Taiwandaki spor kulüplerinin rekreasyonel liderlik tarzlarına ilişkin gerçekleştirmiş olduğu araştırmada rekreatif liderliği yönetimsel ve transformasyonel olmak üzere iki grupta incelemiştir. Yönetimsel Liderlik boyutu; rekreatif liderlik anlayışında sporculara ne gibi ödüllerin verileceğini ve bu ödüllere ulaşmak için istenen şartları belirler. Bu durum antrenörlük veya mentorluk ile ilişkilidir (Huang, 2004). Transformasyonel liderlik boyutu; Antrenör veya koçların çalıştırdığı sporcular ile rekreatif lider olarak kurulan sansasyonel ilişkiler içine girerek sporculara motivasyon ve ilham kaynağı teşkil eder, sporcular ile samimi olarak kurulan bu bağ rekreatif faaliyetlere katılımı arttırmaktadır (Huang, 2004).

Rekreatif liderlik alanında yapılan çalışmaları incelediğimizde Doğayla iç içe olmanın kişide pozitif iletişim etkilerine sahip olduğu (Hayashi ve Evert, 2006) rekreatif eğitim alan bireylerin, eğitim almayanlara göre liderlik niteliklerinin daha yüksek olduğu (Kayhalak, 2022) Rekreasyon etkinliğinin türüne göre insan eylemlerinin ve davranışlarının değişebileceği (Karaküçük ve Yetim, 1996) spor salonu yönetici ve antrenör davranışlarının faaliyetlere katılımı etkilediği ve otoriter davranışların bireylerde negatif etkiler uyandırdığı tespit edilmiştir (Başoğlu, 2011). Tüm bu bilgiler ışığında rekreatif liderlik düzeyinin rekreasyon bölümünde öğrenim gören rekreatif lider adaylarında ortaya konulması önem arz etmektedir. Yapılan literatür taramasında rekreatif liderlik davranışını inceleyen çalışmalar mevcuttur (Kayhalak, 2022; Taşkıran, 2018; Güzel, 2021; Bozgüney, 2021; Karaküçük ve Yetim, 1996; Hardin, 2015; Shooter ve ark., 2010; Ünlü ve Demirtaş, 2023). Ancak doğrudan spor bilimlerinde öğrenim gören rekreasyon bölümü öğrencilerinin rekreatif liderlik davranış düzeylerini araştıran çalışmalar sınırlıdır. Rekreasyon alanına ve literatüre katkı sağlayacağı düşüncesiyle bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada rekreasyon liderliğine aday olan öğrencilerin, rekreatif liderlik davranış düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Grubu

Bu çalışma nicel ve betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubu Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi 2022-2023 güz eğitim-öğretim yılında rekreasyon bölümünde aktif öğrenim gören (318) rekreasyon lideri adaylarıdır. Kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında tüm evrene veri toplama aracı ulaştırılmıştır. Ancak eksiksiz katılım sağlayan (156) gönüllü rekreasyon bölümü öğrencilerinin verileri çalışmaya dahil edilmiştir. Bu sayı Cohen, Manion ve Morrison (2007)'a göre %99 güven aralığındadır.

Tablo 1. Örneklem Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişken	n	%	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş	18-20	47	30,1	30,1
	21-25	83	53,2	83,3
	26-30	26	16,7	100,0
	Toplam	156	100,0	100,0
Cinsiyet	Kadın	62	39,7	39,7
	Erkek	94	60,3	100,0
	Toplam	156	100,0	100,0
Sınıf	1.Sınıf	36	23,1	23,1
	2.Sınıf	39	25,0	48,1
	3.Sınıf	42	26,9	75,0
	4.Sınıf	39	25,0	100,0
	Toplam	156	100,0	100,0

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan gönüllü rekreasyon bölümü öğrencileri cinsiyet açısından incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun (%60.3) erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Yaş değişkenine göre incelendiğinde ise büyük çoğunluğu (%53.2) 21-25 yaş arası bireylerin oluşturduğu gözlenmektedir. Sınıf değişkeni açısından incelendiğinde ise 3. Sınıf da öğrenim gören (%26.9) rekreasyon bölümü öğrencileri yoğun olarak katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

2022 yılında Durhan ve arkadaşları tarafından geliştirilen Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği ile veriler rekreasyon bölüm başkanlığının uygun gördüğü gün ve saatlerde ders öncesi dağıtım yöntemi ile yüz yüze toplanmıştır. “Rekreasyonel liderlik davranışının demokratik davranış alt boyutu tek başına toplam varyansın %29.83’ünü, otokratik davranış alt boyutu ise toplam varyansın %12.85’ini açıklamaktadır”. “Toplam açıklanan varyans ise %42.68’dir, demokratik davranış alt boyutu iç tutarlılık katsayısı 0.78 otokratik davranış alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı ise 0.64 olarak belirlenmiştir” “Toplam güvenilirlik katsayısı ise 0.60 tır. Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeği; kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve tamamen katılıyorum seçeneklerinin yer aldığı beşli likert tipi bir ölçektir”. “Ölçekten alınabilecek en düşük puan 15, en yüksek puan ise 75’tir, ölçüm aracında ters kodlanan madde bulunmamaktadır”. “Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği Toplam 15 maddeden oluşmaktadır” (Durhan ve ark., 2022).

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 26.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistik analize karar verebilmek için öncelikle verilerin parametrik test koşullarını sağlayıp sağlamadığı normallik testi ile araştırılmıştır. Anlamlılık değeri 0.05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde veri setinin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında olduğu ve verilerin normal bir dağılım gösterdiği saptanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu sonuca istinaden veri setine parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. İki bağımsız grup karşılaştırılması için bağımsız gruplarda T test, İki den fazla bağımsız grup ortalaması için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyansların homojen dağılım gösterip göstermediğini saptamak için varyanslara Levene’s testi gerçekleştirilmiştir.

Gruplar arasındaki farklılığı öğrenmek için ise gözlem sayıları baz alınarak çoklu post-hoc testlerinden Tukey testi tercih edilmiştir.

Tablo 2. Normallik Testi

Değişken	İstatistik	Std. Hata
Toplam	Ortalama	3,47
	95% Ortalama için Güven Aralığı	,034
	Alt Sınır	3,40
	Üst Sınır	3,54
	5% Kesilmiş Ortalama	3,48
	Medyan	3,40
	Varyans	,184
	Std. Sapma	,429
	Minimum	2
	Maximum	4
	Aralık	2
	Çeyrekler arası aralık	1
	Çarpıklık	,039
	Basıklık	,194
		,584
		,386

Bulgular

Tablo 3. Katılımcıların Rekreatif Liderlik Davranışı Düzeyi

Değişkenler	n	Minimum	Maximum	Ortalama	Ss
Demokratik	156	1	5	4.06	,479
Otokratik	156	1	4	2.80	,833
Aritmetik Ortalama	156	33	67	52.08	6,434

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların rekreatif liderlik düzeylerinin (Alınabilecek en yüksek puan 75'tir) orta düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{x}=52.08$).

Tablo 4. Bağımsız Gruplarda Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Test

Değişken	Gruplar	n	X	Ss	t	sd	p
Demokratik	Kadın	62	4,11	,390	1,197	154	,233
	Erkek	94	4,02	,528			
Otokratik	Kadın	62	2,82	,878	,191	154	,848
	Erkek	94	2,79	,807			
Aritmetik Ortalama	Kadın	62	52,65	6,346	,885	154	,377
	Erkek	94	51,71	6,498			

Tablo 4 incelediğinde katılımcıların rekreatif liderlik davranışları hem toplam hem alt boyutlarda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. Yaş Değişkenine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi

Değişken	Gruplar	n	X	Ss	Varyansın Kaynağı					
					KT	sd	KO	F	p	
Demokratik	18-20	47	4,09	,424	Gruplar Arası	,186	2	,093	,401	,670
	21-25	83	4,03	,528	Grup İçi	35,359	153	,231		
	26-30	26	4,11	,411	Toplam	35,544	155			
	Toplam	156	4,06	,479						
Otokratik	18-20	47	2,84	,867	Gruplar Arası	3,548	2	1,774	2,607	,177
	21-25	83	2,88	,791	Grup İçi	104,103	153	,680		
	26-30	26	2,47	,854	Toplam	107,651	155			
	Toplam	156	2,80	,833						
Aritmetik Ortalama	18-20	47	52,40	6,652	Gruplar Arası	117,333	2	58,667	1,425	,244
	21-25	83	52,60	6,407	Grup İçi	6298,583	153	41,167		
	26-30	26	50,15	5,991	Toplam	6415,917	155			
	Toplam	156	52,08	6,434						

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların rekreatif liderlik davranışları yaş değişkenine göre hem demokratik ve otokratik alt boyut hem de aritmetik ortalama puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Sınıf Değişkenine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi

Değişken	Gruplar	n	X	Ss	Varyans Kaynağı					
					KT	sd	KO	F	p	
Demokratik	1.Sınıf	36	3,93	,371	Gruplar Arası	2,911	3	,970	4,520	,005
	2.Sınıf	39	4,00	,310	Grup İçi	32,633	152	,215		
	3. Sınıf	42	4,28	,466	Toplam	35,544	155			
	4. Sınıf	39	4,00	,634						
	Toplam	156	4,06	,479						
Otokratik	1.Sınıf	36	2,81	,865	Gruplar Arası	5,733	3	1,911	2,850	,139
	2.Sınıf	39	3,04	,884	Grup İçi	101,919	152	,671		
	3. Sınıf	42	2,85	,697	Toplam	107,651	155			
	4. Sınıf	39	2,51	,830						
	Toplam	156	2,80	,833						
Aritmetik Ortalama	1.Sınıf	36	51,17	6,069	Gruplar Arası	523,904	3	174,635	4,505	,005
	2.Sınıf	39	53,26	5,734	Grup İçi	5892,013	152	38,763		
	3. Sınıf	42	54,17	5,755	Toplam	6415,917	155			
	4. Sınıf	39	49,51	7,247						
	Toplam	156	52,08	6,434						

Tablo 6 İncelendiğinde katılımcıların rekreatif liderlik davranışları sınıf değişkenine göre demokratik alt boyut ile aritmetik ortalama puanı arasında anlamlı farklılık vardır ($F=4.520$, $p<0.01$; $F=4.505$,

$p < 0.01$). Anova sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. Hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı sınınmış, varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir ($F(3.152)=0.662$; $p > 0.05$). Homojenlik testinde gözlem sayılarının eşit olduğu saptandıktan sonra çoklu post-hoc tukey testi tercih edilmiştir. Tukey test sonuçlarına göre demokratik alt boyuttaki farklılığın kaynağı 1.Sınıf ile 3.Sınıf arasındadır ($p < 0.01$). %99 güven aralığındadır. Aritmetik ortalama puanına göre 2.sınıf ile 4.sınıf arasında %95 güven aralığında farklılık olduğu ($p < 0.05$) saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Rekreasyon liderlik davranışı spor bilimleri fakültelerinde rekreasyon bölümlerinde öğrenim gören adaylar için önemli bir olgudur. Rekreasyonun temel amacı bireyin kendisini yeniden yaratma enerji depolama, ruhsal rahatlama veya ruhsal bağımsızlığın pozitif yönde geliştirildiği bir süreç olduğu (Kayhalak, 2022) düşünüldüğünde, bireylere önderlik edecek, bireylerin hayatlarına dokunacak olan etkinlikleri yürütecek olan rekreasyon liderlerinin davranış düzeylerinin bilinmesi incelenmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada Rekreasyon Bölümü öğrencilerinin rekreatif liderlik davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların rekreatif liderlik davranış düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır ($\bar{x}=52.08$). Rekreasyon bölümünden mezun olacak olan adayların meslek hayatlarında en temel görevlerinin bireylere rekreatif liderlik yapacağı kişilerin sağlık ve ruhsal açıdan hayatlarına dokunacağı, kaliteli hizmet ve doğru rehberlik etme süreci için rekreatif liderlik davranış düzeyinin orta düzeyden ileri düzeye doğru desteklenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların rekreatif liderlik davranışları hem aritmetik ortalama puanı hem de alt boyutlarda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > 0.05$). Ankara Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde rekreasyonel liderlik davranışı ölçeğinin aynısının kullanıldığı bir yüksek lisans tez çalışmasının bu araştırma bulgusu ile paralellik gösterdiği tespit edilmiştir (Kayhalak, 2022). Rekreasyon bölümü öğrencilerinin liderlik düzeyleri ve özgünlükleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir başka yüksek lisans tez çalışması da bu araştırma bulgusu ile paralellik göstermektedir (Bozgüney, 2021). Liderliğin ortaya çıkışında cinsiyet etkisi ile ilgili yapılan bir başka çalışma, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir (Türetgen ve ark., 2017). Literatürde çalışma bulgularını destekleyen bu araştırmalar mevcutken çalışma bulguları ile çelişen sonuçlar da vardır (Başdoğan ve ark., 2002; Manning, 2002). Bu durum örneklem grubunun farklı olması ile ilişkilendirilebilir.

Katılımcıların rekreatif liderlik davranışları yaş değişkenine göre alt boyutlar ve aritmetik ortalama puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$). Bu araştırma bulgularını yapılan benzer araştırma bulguları desteklenmektedir (Ünlü ve Demirtaş, 2023). Çalışma bulguları ile çelişen bazı araştırmalarda mevcuttur (Bozgüney, 2021). Bu araştırma ile bazı araştırmaların çelişmesi her bireyin kendine özgü kişisel özelliklerdeki farklılıklardan dolayı olduğu veya bir başka sebebi görüş farklılıklarına ve tecrübeye, yaşantıya dayalı kişisel liderlik özelliklerinin farklılık göstereceği ile ilişkilendirilebilir.

Katılımcıların rekreatif liderlik davranışları sınıf değişkenine göre demokratik alt boyut ile aritmetik ortalama puanı arasında anlamlı farklılık vardır (Tablo 5). Literatür incelediğinde bu bulgu ile çelişen çalışmalar mevcuttur (Bozgüney, 2021; Kırtepe ve ark., 2022). Bu çelişmenin sebebi yaşanan

coğrafyanın kültürü ve gelenekleri ile bağdaşabileceği gibi kişisel gelişim özellikleriyle de ilişkili olabileceği ve kullanılan bilimsel ölçeklerdeki farklılıklar ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bireylerin, demokratik davranışlara kendini daha yakın hissetmesinin bu farklılığa sebep olabileceği ve bu durumda doğuştan gelen bireyin iç dünyasındaki adalet ve vicdan duygusuyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Sınıflar arası çıkan bu farklılık alınan dersler ve sınıf seviyesi arttıkça alınan bu derslerin bireyin bakış açılarını da değiştirebileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Genel olarak çalışmanın sonuçları incelendiğinde katılımcıların rekreatif liderlik davranış düzeylerinin orta düzeyde olduğu demokratik davranışların otokratik davranışlara göre daha yüksek olduğu, sınıf değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı farklılıkların tespit edildiği, ancak yaş ve cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise istatistiksel açıdan farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Bireyin hayatına dokunacak olan ve kişinin yaşamına yön verecek olan Rekreasyon bölümü rekreatif lider adayları olan öğrencilerin rekreatif liderlik davranış düzeylerinin, orta düzeyden ileri düzeye doğru geliştirilmesi önerilmektedir.

Araştırma bulgularına göre sınıf değişkenine yönelik liderlik davranışında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın çıkmasındaki temel sebebin ne olduğuna yönelik Rekreasyon bölümü öğrencilerinin nitel bir araştırma ve kişiye özel raporlama seçenekleri ile konu detaylı olarak incelenmeli ve bu araştırma bulguları ile kıyaslanması önerilmektedir.

Rekreasyon lideri adaylarına rekreatif liderliğe ilişkin örnek vakalar gösterilip bu konunun daha fazla tartışılması gerektiği ve liderliğin öğrencilerde farklı bakış açıları uyandırdığı göz önüne alınarak liderlik kavramının rekreasyon lideri adaylarında kazandırılması gereken birincil unsur olarak yer alması önerilmektedir.

Yazar Katkıları

Yazar Gökhan İRHAN: Araştırmanın planlanması, literatür tarama, giriş, yöntem, verilerin analizi tartışma, sonuç, öneriler ve dergi sürecinde görev almıştır.

Kaynakça

- Akbulut, V., Öncü, E. (2021). Öğretmen Liderlik Stiline göre ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi Yatkınlıklarının İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 164-178.
- Akyüz, Ö., Karavelioğlu, M.B. (2022). Spor bilimleri fakültesinde okuyan aktif sporcuların liderlik özelliklerinin belirlenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 231-245.
- Alper, R., Yalçın, Ö., Pepe, H. (2023). Review Of The Emotional Intelligence And Self-Leadership Levels Of Students At The Faculty Of Sports. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 25(1), 83-91.
- Atar, E., Özbek, O. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışları. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 51-59.
- Ayten, İ. (2019). Okul sporlarında antrenör olarak yer alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin liderlik algıları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek lisans tezi, Batman.

- Başdoğan, Z. Ö., Acuner, A. Ağırbaş, İ. ve Yalçın, T. (2002). Sağlık meslek lisesi yöneticilerinin liderlik davranışları ve öğretmenlerin yöneticilerine ilişkin liderlik algıları: Ankara örneği, 5. Ulusal Sağlık Kuruluşları ve Hastane Yönetimi Sempozyumu, Eskişehir.
- Başoğlu, U. D. (2013). Liderlik Davranışları ile Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım İlişkisi: İstanbul İlinde bir uygulama. *Turur Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2(2), 73-86.
- Bozgüney, R. (2021). Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Düzeyleri ve Özgünlükleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Ana Bilim Dalı, Konya.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). Research methods in education (Sixth). *Oxon: Routledge*.
- Çelik, O. B., Tamer, K. (2014). Farklı liderlik stillerine sahip olan beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 85-102.
- Durhan, T. A., Kayhalak, F., Kurtipek, S., Yenel, F. (2022). Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 127-142.
- Erdem, O., Dikici, A. M. (2009). Liderlik ve kurum kültürü etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 198-213.
- Güngör, N.B., Yenel, F. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 39-55.
- Güzel, E., Güven, F., Aktaş, S. (2021). Rekreasyon Liderlik Türlerinin Gaziantep Halkının Rekreasyon Aktivitelerine Katılımları Üzerine Etkisi. Yüksek lisans tezi. Karamanoğlu MehmetBey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı, Karaman.
- Hayashi, A., Ewert, A. (2006). Outdoor leaders' emotional intelligence and transformational leadership. *Journal of Experiential Education*, 28(3), 222-242.
- Hardin, J. (2015). E-portfolio assessment: A mixed-methods study of an instructional leadership program's assessment system. The University of Alabama.
- Huang, M.J. (2004). A Study of the Leadership Style of Recreational Sports Club Leaders in Kaohsiung Taiwan, A dissertation submitted to the Division of Administrative Studies College of Professional Studies, The University of West Florida.
- Jordan, D. (1989). A New Vision for Outdoor Leadership Theory, *Leisure Studies*, 8 (1): 35-47.
- Karaküçük, S., Yetim, A. (1996). Rekreasyon Etkinliklerinde Liderlik ve Fonksiyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 64-76.
- Kayhalak, F. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Liderlik Davranışları ile Girişimcilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- Kirtepe, A., Ugurlu, F.M. (2022). Leadership Characteristics of University Students Engaging in Volunteer Activities. *World Journal of Education*, 12(5), 1-9.
- Manning, T.T. (2002). Gender, Managerial Level, Transformational Leadership and Work Satisfaction, *Women in Management Review*, 17(5): 207-216.
- Niyazi, C. (2006). Öğretmen liderliği ve engelleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 137-161.
- Shooter, W., Sibthorp, J., Gookin, J. (2010). The importance of trust in outdoor education: Exploring the relationship between trust in outdoor leaders and developmental outcomes. *Research in Outdoor Education*, 10(1), 48-56.
- Tabachnick, B.G., Fidell, L.S. (2013). Using Multivariate Statistics. 6. Baskı. Boston: Allyn and Bacon.

- Taşkıran, B. (2018). Rekreasyon Eğitimi Alan Bireylerin Liderlik Becerileri ile Otorite Tercihlerinin İncelenmesi. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Batman.
- Türetgen, İ.Ö., Ballı, E., Artan, İ.E. (2017). Lider ortaya çıkışında cinsiyet ve kişiliğin etkisinin yapıyı harekete geçirme türü görevde incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(2), 19-50.
- Ünlü, Ç., Demirtaş, Ö. (2023). Rekreasyon ve spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin etkinlik ile yönetsel liderlik yönelimleri. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt/Volume: 4, Sayı/No: 1, E-ISSN: 2717-9508.
- Yılmaz, K., Oğuz, A., Altinkurt, Y. (2017). Öğretmenlerin liderlik davranışları ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 659-675.

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Research Article

Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR) 3(2), 99-115, 2023

Received: 12-Dec-2023 Accepted: 20-Dec-2023

homepage: <https://dergipark.org.tr/en/pub/joiner>

<https://dergipark.org.tr/en/pub/joiner/issue/81938/1403985>

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Basketbol Bilgi Testinin Geliştirilmesi: 9. Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

İrem UZ ASLAN^{1*} , İbrahim YILDIRAN² , A. Dilşad MİRZEOĞLU³

¹Beden Eğitimi ve Spor Bölümü /Gebze Teknik Üniversitesi, Türkiye. irem.uz@gtu.edu.tr

²Spor Bilimleri Fakültesi /Gazi Üniversitesi, Türkiye. yildiran@gazi.edu.tr

³Spor Bilimleri Fakültesi/Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye. dilsadmirzeoglu@subu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırmada, 9. sınıf ortaöğretim öğrencilerinin basketbol branşı ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik bilgi testi geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 9. sınıf Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nda bulunan kazanımlarla basketbol ünitesi belirtke tablosu hazırlanmış ve Basketbol Bilgi Testi'nde 7 kazanım ile ilgili 8 konu bilgisinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Hazırlanan basketbol ünite belirtke tablosu toplam 25 kritik davranışı içermektedir. Belirtke tablosunda yer alan kazanım ve konuları ölçmek amacıyla 75 soruluk çoktan seçmeli denemelik test hazırlanmış ve dört uzmanın görüşüne sunulmuştur. Hazırlanan denemelik testin uygulama süreci Covid 19 salgını dönemine denk geldiğinden test online form haline dönüştürülmüş ve online ortamda uygulanmıştır. Hazırlanan denemelik test Türkiye'de farklı illerdeki okulların 10. ve 11. sınıfta öğrenim gören 180'i kadın (%64,3), 100'ü erkek (%35,7) toplam 280 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen verilere dayalı olarak madde analizleri yapılmış ve testin güvenilirliği Kuder-Richardson 20 formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Analizler sonucunda belirtke tablosunda yer alan her bir kazanımı yoklayan en yüksek madde ayırt edicilik gücüne (> 0,39) ve orta güçlüğü sahip (0,40-0,60), 25 madde nihai test için seçilmiştir. Basketbol bilgi düzeyini ölçmek için oluşturulan 25 maddelik bilgi testinin aritmetik ortalaması 11,86, ortalama güçlüğü 0,47 ve testin standart sapması 5,74, KR-20 güvenilirlik katsayısı ise 0,83 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak, geliştirilen basketbol bilgi testinin 9. sınıf öğrencilerinin basketbol bilgi düzeylerini belirlemede geçerli ve güvenilir test olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Bilişsel Alan, Bilgi Testi, Madde Analizi, Geçerlik, Güvenirlik

* Sorumlu yazarın e-posta adresi: irem.uz@gtu.edu.tr

Development of the Basketball Knowledge Test: A Study on 9th-Grade High School Students

ABSTRACT

This study aimed to develop a test to determine the knowledge levels of 9th grade high school students about the basketball branch. To achieve this objective, a comprehensive table outlining the competencies of the basketball unit was developed, aligning with the instructional outcomes specified in the curriculum of the 9th-grade physical education and sports course. The Basketball Knowledge Test was subsequently designed to gauge proficiency in 8 thematic areas associated with 7 specified achievements. The elaborated competency table encompassed a total of 25 pivotal behaviors. In order to quantify the achievements and topics delineated in the competency table, a 75-item multiple-choice pilot test was meticulously crafted and subjected to scrutiny by four subject matter experts. Given the coinciding implementation period with the COVID-19 pandemic, the trial test underwent a transition to an online format and was administered accordingly. The trial form was disseminated among a cohort of 280 students attending schools in diverse regions of Turkey, comprising 180 females (64,3%) and 100 males (35,7%), all enrolled in the 10th and 11th grades. Subsequent to data acquisition, item analyses were conducted, and the test's reliability was ascertained through the utilization of the Kuder-Richardson 20 (KR-20) formula. The outcome of these analyses led to the selection of 25 items characterized by the highest item discrimination power ($> 0,39$) and moderate difficulty (0,40-0,60), each specifically addressing the competencies outlined in the table, for inclusion in the final test. The arithmetic mean of the resultant 25-item knowledge test, designed to assess proficiency in basketball-related knowledge, was computed as 11,86, with an average difficulty of 0,47 and a standard deviation of 5,74. The KR-20 reliability coefficient of the basketball knowledge test was determined to be 0,83. In conclusion, it is asserted that the developed basketball knowledge test exhibits validity and reliability in assessing the knowledge levels of 9th-grade students in the realm of basketball.

Keywords: Basketball, Cognitive Field, Knowledge Test, Item Analysis, Validity, Reliability

Giriş

Beden eğitimi, çağımızda eğitimden beklenen insan özelliklerinin oluşturulmasında öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen önemli bir öğrenme alanıdır. Ancak sözü edilen gelişim kendiliğinden oluşmamakta, öğretmenin sağlayacağı etkili öğretim, öğrencilerin nasıl bir spor deneyimine sahip olacaklarını belirlemektedir (Carpenter, 2010).

Beden eğitimi, okul beden eğitimi programlarında fiziksel aktiviteler ile öğrenci gelişimine, bilgisine, tutumlarına, motor ve davranışsal becerilerine eğlenceli katılım sağlamak amacıyla yapılan ve fiziksel devamlılık içeren aktif hayat şekli olarak tanımlanmaktadır (Pate ve ark., 1998).

Ülkemizde okul sisteminde okutulan derslerden biri olan Beden Eğitimi ve Spor dersi için de son olarak 2018 yılında güncellenmiş öğretim programları (MEB, 2018) bulunmaktadır. Bu programlarından biri olan ‘Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı’ ülkemizde 9-12. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin yaşamlarında kullanabilecekleri özelleşmiş hareket becerilerini kazanmaları, fiziksel etkinliklere özgü bilgileri, strateji ve taktikleri geliştirmeleri, duygusal ve toplumsal özellikleri kazanmaları ve sağlığı geliştirici fiziksel etkinliklere yaşam boyu etkin katılım sağlamaları amacıyla hazırlandığı (Koyuncuoğlu, 2015) ve ‘hareket yetkinliği’ ve “aktif ve sağlıklı hayat” olmak üzere iki öğrenme alanından oluştuğu görülmektedir (MEB, 2018). Öğretim programında yer alan kazanımlar incelendiğinde sportif beceri öğrenmeye ilişkin pek çok kazanımın yanında, duygusal alana ait çeşitli kazanımların ve aynı zamanda spor dalları ile ilgili oyun kuralları, tarihsel gelişim, savunma ve hücum taktikleri gibi bilişsel alanda da kazanımların varlığı dikkat çekmektedir. Ortaöğretimde bu programı uygulayan Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin spor dalları ile ilgili bu kazanımları öğrenciye kazandırmada farklı uygulamalar yapmaları gerektiği açıkça görülmektedir.

Beden eğitimi dersine katılan öğrencilerin çok yönlü gelişimi çoğunlukla basketbol, voleybol, hentbol, futbol gibi sportif oyunların öğretilmesi yolu ile sağlanmaktadır (Güneş ve Yılmaz, 2019). Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor derslerinde öğrencilere kazandırılması gerekli olan spor dallarından birisi de basketboldur. Beden Eğitimi ve Spor eğitimi müfredatının bir parçası olan basketbol sporu günümüzde takım ve bireysel sporların popüleritesi ele alındığında ilk sıralarda yer almaktadır. Basketbol sporu sporcuların bilinçli bir disiplin, kolektif düşünme ve uygulama düzeyine getirilmesi ve takım içinde hızlı karar alma ve uygulama gibi kendi kendine iş yapabilme düzeyine getirilmesi mümkün olan bir spordur. Takım sporları içerisinde basketbol eğitimi öğrencinin her alandaki gelişimine üst düzeyde katkıda bulunan bir spordur (Sevim, 1997a). Okulun imkânları ve öğrenci özelliklerine göre dersinde basketbolu öğretmeyi seçen bir Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni öğretim programında yer alan kazanımları basketbol dalının öğretimi için seçip oluşturmaya çalışmalı, öğretim süresince ve sonunda öğrencilerin istenilen kazanımlara ulaşma düzeylerini de ölçmelidir. Çünkü öğrencilerin spor dalına özgü beceri düzeyini geliştirmede o spor dalı ile yeterli bilgi düzeyine sahip olmalarının da önem taşıdığı bilinmektedir. Bu noktada Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yapabilmeleri için farklı öğrenme alanlarına ilişkin geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin basketbol branşına ait bilgilerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla kullanılacak en önemli ölçme aracı bilgi testleridir (Tekin, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bilgiler ışığında basketbol bilgi testinin geliştirilmesi için öncelikli olarak 9. sınıf Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı incelenmiş (MEB,2018) ve bilişsel alana ait kazanımlar tespit edilmiştir (Tablo 1). Tablo 1 incelendiğinde Beden Eğitimi ve Spor derslerinde bilişsel alana ait pek çok kazanımın varlığı tespit edilirken, aynı zamanda Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerine ilgili alan kazanımlarını öğrencilerde oluşturmada çok fazla sorumluluk düştüğü görülmektedir.

Tablo1: Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı 9.sınıf Bilişsel Alan Kazanımları

SINIF	DERS	KAZANIMLAR
9.sınıf	Beden Eğitimi ve Spor	9.1.1.1.1. Sporda ısınma ve soğuma egzersizlerinin önemini açıklar.
		9.1.1.1.2. Sıralanma ve dizilişleri açıklar.
		9.1.1.1.3. Temel jimnastik duruşlarını açıklar.
		9.1.1.2.1. Ritmin önemini ifade eder.
		9.1.1.3.1. Oyun ve drama yoluyla kendini ifade etmenin önemini açıklar.
		9.1.2.1.2. Seçili spor dalına özgü kuralları açıklar.
		9.1.2.1.4. Seçili spor dalına özgü hareketleri açıklar.
		9.1.2.1.8. Seçili spor etkinliklerinde kontrollü davranış ve adil oyun ilkelerini açıklar.
		9.1.2.1.11. Seçili spor etkinliklerinde kendine güven duygusunun önemini açıklar.
		9.2.1.1.1. Sağlıklı hayatın önemini açıklar.
		9.2.1.1.2. Fiziksel uygunluğu geliştirmek için düzenli fiziksel etkinlikler yapmanın önemini açıklar.
		9.2.2.1.1. Serbest zaman kavramını açıklar.
		9.2.2.2.1. Fiziksel gelişimi hakkında bilgi almanın gerekliliğini açıklar

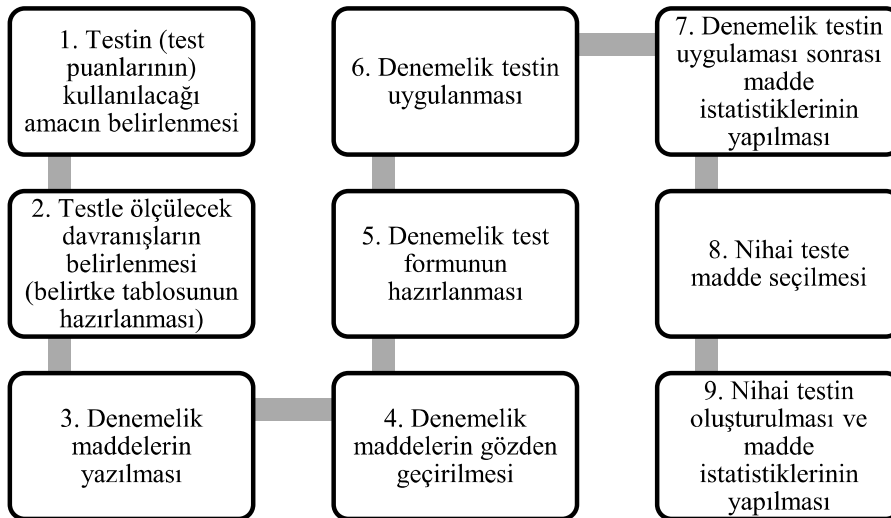
Tablo 1’de görüldüğü gibi Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı’nın 9. sınıfa ait kazanımları incelendiğinde; ‘Hareket yetkinliği’ öğrenme alanında yer alan “Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili

Hayat Becerileri” alt öğrenme alanı içerisinde “Seçili spor dalına özgü kuralları açıklar” ve “Seçili spor dalına özgü hareketleri açıklar” kazanımları bulunmaktadır (MEB, 2018). Öğretim programlarında bu tür kazanımlar bulunmakla birlikte ülkemizde Beden Eğitimi ve Spor derslerinde çoğunlukla beceri gelişimini içeren kazanımlarının oluşturulmasına yönelik dersler işlenmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde Beden Eğitimi ve Spor dersine katılan öğrencilerin psikomotor alan kazanımları üzerine çok fazla çalışma olmasına rağmen özellikle spor dalına özgü bilişsel alan kazanımlarını geliştirmeye ve bunların ölçülmesine yönelik sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir.

Ayrıca yaş grubu ve hedeflenen amaçlar göz önünde bulundurulduğunda da hazırlanan bilgi testinin farklılık yaratacağı düşünülmektedir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle branşa ait geliştirilen bilişsel alan testleri incelenmiştir. Bu bağlamda üniversitede öğrenim gören öğrencilerin farklı spor dallarına ait bilgi düzeyleri belirlemek ve yapılan uygulamalar sonucunda gelişimlerini ölçmek için geliştirilen Voleybol Başarı Testi (Çelen, 2012), Cimnastik Başarı Testi (Koyuncuoğlu, 2015), Hentbol Bilgi Testi (Bal ve ark., 2023) ve Basketbol Bilgi testi (Ulaş, 2014) incelenmiştir. Bununla birlikte ortaöğretim 9. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin basketbol bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik Güneş (2017) tarafından geliştirilen Basketbol Bilgi Testi de incelenmiştir. Ancak Güneş (2017) tarafından geliştirilen bu test MEB tarafından 2018’de güncellenen öğretim programından önceki öğretim programında yer alan kazanımları ölçmek amacıyla oluşturulması nedeniyle yeni bir bilgi testinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle literatürdeki bu eksikliği gidermek amacıyla 9. sınıf ‘Beden Eğitimi ve Spor Dersi’ öğretim programında (MEB, 2018) yer alan ve basketbol spor dalına uyarlanan kazanımlara öğrencilerin ulaşma düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bilgi testini geliştirmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu sayede öğrenciyi basketbol spor dalı için değerlendirirken sadece beceriye ait performansları ile değil aynı zamanda teorik bilgi düzeyi ile ölçmenin, dersin kazanımlarına ulaşmada önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışmada 9. sınıfta basketbol ünitesine katılan öğrencilerin basketbol dalına ait bilgi düzeyinin ölçülebilmesi için bir bilgi testi geliştirmek hedeflenmiştir. Basketbol Bilgi Testinin geliştirilmesi için izlenen işlem basamakları Şekil 1’de sunulmuştur Çalışmada bilgi testinin geliştirilmesinde izlenen süreç ve açıklamaları aşağıda belirtilmiştir (Tekin, 2007; Atılgan ve ark., 2017; Turgut ve Baykul, 2015).

Şekil 1. Bilgi Testinin Geliştirilmesinde İzlenen Süreç

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Türkiye’de farklı illerde 10 ve 11. sınıfta öğrenim gören 280 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada Basketbol Bilgi Testi 9.sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilmiş olmasına rağmen çalışmanın örnekleminde 9. sınıflar yerine 10 ve 11. sınıf öğrencileri bulunmaktadır. Alan taramasında bilgi testi geliştirmede denemelik test formu uygulamalarının örneklem grubunun testin asıl örneklemini yansıtmasının önemli olduğunu, bu nedenle denemelik formun uygulanacağı grubun bilgi testi içeriğinde yer alan konularla ilgili bilgi sahibi olmaları gerektiği konusuna dikkat çekilmiştir. Buradan hareketle bilgi testinin geliştirilen sınıf düzeyinden daha üst sınıfta eğitim gören veya büyük kişiler üzerinde yapıldığı görülmektedir (Atılğan ve ark., 2017; Akbulut ve Çepni, 2013). Çalışma grubu denemelik testte yer alan soru sayısının üç katı olacak şekilde belirlenmiş ve toplamda 280 kişiye uygulanmıştır. Test formu haline getirilen sorular 10. ve 11. sınıf düzeyinden öğrencilere 5 Mayıs-15 Haziran 2020 tarihleri arasında online ortamda Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri tarafından iletilmiş ve uygulanmıştır. Denemelik formu dolduran öğrencilerin 85’i (% 30,4) 10. sınıfta, 195’i ise (% 69,6) 11. sınıfta eğitim görmektedir. Katılımcıların 180’i kadın (% 64,3), 100’ü erkek (% 35,7) öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma için Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu’nun 07.12.2021 tarihli toplantısından, 19 sayılı etik izin alınmıştır. Çalışma öncesi katılımcılara ve velilerine çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılımında gönüllülük esas alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Basketbol bilgi testinin geliştirilmesinin ilk aşamasında, testin kapsamı içerisinde yer alan konular belirlenmiştir. Bilgi testleri geliştirilirken kapsam geçerliği belirlemeye yönelik birçok yöntem vardır. Bunlardan en yaygın olarak kullanılanı, hazırlanan testin kazanımlarını içeren bir belirtke tablosunun hazırlanmasıdır (Atılğan ve ark., 2017). İkincisi ise ölçmeye konu olan kapsam alanının ve maddelerin bir uzman heyetine sunulmasıdır (Atılğan ve ark., 2017; Tekin, 2007; Tekindal, 2016). Kazanımların yazımında Bloom ve ark. (1956) yaptığı bilişsel alan taksonomisinde ortaya koyduğu sınıflandırmadan (bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme) yararlanılmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin basketbol branşı ile ilgili bilgi düzeylerini ölçmek için ilk olarak ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında 9. sınıfta bulunan ilgili kazanımlar incelenmiş (MEB, 2018) ve sınıf düzeyine uygun basketbol branşına ait 8 konu (oyun kuralları, hakem işaretleri, top tutma, top sürme, pas çeşitleri, şut, turnike, savunma ve hücum sistemleri) belirlenmiştir. Daha sonra araştırmacılar tarafından sınıf düzeyi de göz önünde bulundurularak, öğretim programındaki kazanımlar basketbol branşı ile ilişkilendirilerek bilgi düzeyi, kavrama düzeyi ve uygulama düzeyi olmak üzere basketbola ait kazanımlar tespit edilmiş, bu kazanımlarla ilişkili konular belirlenmiş ve bunlar arasındaki ilişkiyi gösteren belirtke tablosu oluşturulmuştur (Tablo 2). Belirtke tablosunda bilişsel alanın bilgi düzeyinde 18 madde, kavrama düzeyinde 6 madde ve uygulama düzeyinde ise 1 madde olmak üzere toplam 25 madde bulunmaktadır.

Tablo 2. Basketbol Belirtke Tablosu

KONULAR	Bilişsel Alan							TOPLAM
	1. Basketbol oyun kurallarını bilir.	2. Basketbol oyun alanının ölçülerini bilir	3. Basketbol dalı ile ilgili temel kavramları bilir	4. Basketbolda kullanılan hakem işaretlerini bilir.	5. Basketbolu oluşturan hareket kavramlarını açıklar.	6. Basketbol branşı ile ilgili farklı rollerin (sporcu, antrenör, hakem vb.) sorumluluklarını açıklar	7. Basketboldaki temel becerileri uygularken karşılaşılan problemlere çözüm önerileri getirir.	
Basketbol								
Oyun kuralları	3	2				1		6
Basketbol hakem işaretleri				1		1		2
Top Tutma			1					1
Top Sürme			2	1	1			4
Pas Çeşitleri			2		1		1	4
Şut		1	1	1	1			4
Turnike			1	1				2
Basketbolda hücum ve savunma sistemleri			1		1			2
TOPLAM	3	3	8	4	4	2	1	25

Belirtke tablosunda kazanım ve konu ilişkisi kurulmalı ve kurulan her ilişki için üç denemelik madde yazılacağından denemelik teste nihai teste yer alacak toplam madde sayısının üç katı kadar madde bulunmalıdır (Atılğan ve ark., 2017; Turgut ve Baykul, 2015). Bu bilgiden hareketle, basketbol ünitesi belirtke tablosu hazırlandıktan sonra, belirtke tablosunda yer alan kazanımlar ve basketbola ilişkin konular dikkate alınarak ilişkiler kurulmuş ve her kazanım-konu arasındaki ilişkiye (25 ilişki) ait üç katı kadar çoktan seçmeli soru hazırlanarak 75 maddelik basketbol bilgi denemelik testi oluşturulmuştur. Denemelik testin belirtke tablosu temele alınarak hazırlanması kapsam geçerliğinin sağlamanın önemli bir göstergesi olduğu söylenebilir. Hazırlanan denemelik test formu çoktan seçmeli bir test olup, çoktan

seçmeli testlerin hazırlanma esasına ve yaş durumuna uygun olarak beş seçenekli olarak geliştirilmiştir (Atılğan ve ark., 2017).

Bununla birlikte testin geçerliliğinin sağlanmasının bir başka yolunun, test hakkında alanında uzman kişilerin görüşlerinin alınması olduğu literatürde sıklıkla belirtilmektedir (Çalık ve Ayas, 2003). Bu bilgidir hareketle çalışmada geliştirilen 75 maddeden oluşan denemelik test, bir basketbol antrenörü (alan uzmanı), bir Türkçe öğretmeni, bir program geliştirme uzmanı ve bir ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Alan uzmanlarından, her madde ile ilgili; soruların kazanımlarla uyumu, soruların açık ve anlaşılabilirliği, seçeneklerinin sorularla olan uyumları hakkında görüşler istenmiştir. Uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda gerekli düzeltme ve düzenlemeler yapılmış ve 75 soruluk denemelik test formu uygulamaya hazırlanmıştır. Denemelik test formunun hazırlanmasında, soruların zorluk derecesine ve aynı konunun ard arda gelmemesine özen gösterilmiştir. Gelen öneri ve düzeltmelerden sonra denemelik test formuna son hali verilmiştir. Denemelik test formu online olarak 2020 Mayıs-Haziran aylarında Google anket platformundan 9.sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Beden Eğitimi ve Spor derslerini yürüten beden eğitimi öğretmenlerine araştırmacılardan biri tarafından çalışma ile ilgili bilgilendirme yapılmış, öğrenci ve velilerine test ile ilgili gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Bilgilendirme sonrası basketbol denemelik formunun bağlantısı paylaşılmıştır. Öğrencilerden tüm soruları cevaplamaları istenmiş ve bunun için zaman sınırlaması olmadığı bilgisi aktarılmıştır. Beden eğitimi öğretmeni tarafından işlenen online derslerde uygulanan denemelik form, o gün derslere katılım sağlayamayan öğrencilere o hafta içerisinde farklı bir derste uygulanmıştır. Denemelik form uygulamasına katılımın gönüllülük esaslı olduğu bilgisi öğrencilere iletilmiş ve katılmak istemeyen öğrenciler çalışmaya dahil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Denemelik test formunun uygulaması sonucunda elde edilen cevaplar Excel ofis programına aktarılmış, test geliştirme tekniklerinden yararlanılarak işleme tabi tutulmuştur. Testte yer alan her öğrencinin her madde için yaptığı işaretlemeler; doğruysa 1, yanlış, boş bırakılmış ya da birden çok seçenek işaretlenmişse 0 olmak üzere puanlanır (Atılğan ve ark., 2017). Bu nedenle çalışmaya katılan öğrencilerin deneme testinde yer alan 75 madde için verdikleri doğru cevaplara 1, yanlış cevaplara 0 verilmiştir. Test online olarak uygulandığından, testte yer alan maddeleri atlama ya da birden fazla seçeneği işaretlemeye olanak sağlamayacak şekilde düzenlenmiştir. Verilen cevapların puanlama işleminden sonra, 75 madde için bir matris tablosu hazırlanmıştır. Hazırlanan matris tablosu basit analiz uygulayarak deneme grubunun en başarılı % 27'lik grubu (üst grup) ve en az başarılı olan % 27'lik grubu (alt grup) ölçüt olarak alınarak, iç ölçüte dayalı bir madde analizi yöntemi (Atılğan ve ark., 2017) kullanılmıştır.

Öncelikli olarak denemelik test formunda bu yöntemin uygulanabilmesi için katılımcıların testten aldıkları puanlar en yüksek puandan en düşük puana göre sıralanmıştır. Sıralama sonrasında en yüksek puan almış % 27'lik bölümde yer alan üst grup (76 kişi) ve en düşük puan almış %27'lik bölümde yer alan alt grup (76 kişi) belirlenmiştir. Arada kalan katılımcıların % 46 bölümünü temsil eden katılımcılar (128 kişi), hesaplamalardan çıkarılmış ve ortaya çıkan matris tablosunda 152 katılımcı kalmıştır. Bu matriste yer alan cevaplar üzerinde madde analizleri yapılmıştır. Madde analizleri içerisinde madde güçlük indeksi (her bir maddenin zorluk derecesinin uygun güçlük düzeyine sahip olup olmadığı), madde güvenilirlik katsayısı, madde standart sapması ve madde ayırt edicilik indeksi her bir madde için tek tek Microsoft Office programı olan Excel'de hesaplanmıştır. Ayrıca testin ortalaması, standart sapması, testin ortalama güçlüğü ve Kuder-Richardson 20 (KR-20) güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır.

Madde analizi sonucunda maddelerin madde güçlük indekslerinin 0,20 ile 0,80 arasında olması ve testin ortalama güçlük indeksinin ise 0,50 civarında olması çalışmalarda aranan bir özelliktir (Büyüköztürk ve ark., 2012; Tosun ve Taşkesenligil, 2011). Madde analizlerinden sonra ölçeğin iç tutarlığını belirlemek için Kuder-Richardson-20 (KR-20) güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. KR-20 formülüne göre hesaplama yapmak, testteki her bir maddenin aynı değişkeni ölçtüğü ve testin ölçtüğü şeyi aynı özelliklere sahip olduğu varsayımına dayanır (Tekin, 2007). Güvenilirlik katsayısı 0,00 ile 1,00 arasında değişmektedir. Bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısı değerinin 0,80 ile 1,00 arasında olması ölçme aracının yüksek derecede güvenilir olduğuna, 0,60 ile 0,80 arasında olması oldukça güvenilir olduğuna, 0,60 ve altında ise güvenilirliğin düşük veya çok düşük olduğunu işaret etmektedir (Kalaycı, 2008).

Bulgular

Hazırlanan 75 maddelik denemelik test formu katılımcılara online olarak ulaştırılmış ve katılımcıların soruları eksiksiz bir şekilde cevaplanması sağlanmıştır. Denemelik test formundan nihai teste madde seçebilmek için her madde için madde istatistikleri yapılmıştır. Çoktan seçmeli sınavın standart ve kalite açısından değerlendirilmesinde madde analiz yöntemi kullanılır (Singh ve ark., 2009). Madde analiz yöntemi ile öğrencilerin maddelere verdiği yanıtlar incelenerek, sınavın güvenilirlik ve geçerlik düzeyi hakkında bilgi sağlanır (Considine ve ark., 2005). Madde analizleri içerisinde madde varyansı, madde standart sapması, madde güvenilirlik kat sayısı, madde ayırt edicilik gücü indeksi ve madde güçlük indeksi denemelik testteki her bir maddenin analizleri için tek tek hesaplanmıştır. Testin güvenilirliği Kuder-Richardson-20 (KR-20) formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalarda kullanılan formüller aşağıda verilmiştir (Atılgan ve ark., 2017).

a) Madde Güçlük İndeksi

$$p = \frac{D(\text{üst}) + D(\text{alt})}{2n}$$

p : Madde güçlük indeksi

D(üst) : Maddeyi üst grupta (%27) doğru yanıtlayanların sayısı

D(alt) : Maddeyi alt grupta (%27) doğru yanıtlayanların sayısı

2n=N : Gruptaki toplam öğrenci sayısı

b) Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksi

$$r = \frac{D(\text{üst}) - D(\text{alt})}{n}$$

r : Madde ayırt edicilik indeksi

D(üst) : Maddeyi üst grupta (%27) doğru yanıtlayanların sayısı

D(alt) : Maddeyi alt grupta (%27) doğru yanıtlayanların sayısı

n : Üst ya da alt gruptaki öğrenci sayısı

c) KR-20 Güvenirlik Katsayısı

$$KR-20 = K/K-1 \times \left[1 - \frac{\sum p \cdot q}{S_x^2} \right]$$

K: Testteki soru (madde) sayısı

p: Soruların (maddelerin) doğru cevap oranı

q: Soruların (maddelerin) yanlış cevap oranı

S_x: Toplam puanların (herbir kişinin doğru cevap sayısı) varyansı (varyans bulunurken n-1 yerine n kullanılır).

d) Madde Standart Sapması

$$S = \sqrt{p \cdot q}$$

p: Madde güçlük indeksi

q: Madde güçlük indeksinin 1'den farkı ,

e) Madde Varyansı

$$s^2 = p \cdot q$$

Denemelik test formundan elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilen madde analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Denemelik Testin Madde Analizleri

Maddeler	Madde güçlük indeksi (p)	Madde ayırt edicilik gücü indeksi (d)	Madde Standart Sapması	Madde Varyansı	Madde Güvenirlik Katsayısı
1	0,66	0,54	0,47	0,22	0,25
2	0,60	0,49	0,49	0,24	0,24
3	0,66	0,66	0,47	0,23	0,31
4	0,64	0,64	0,48	0,23	0,31
5	0,64	0,32	0,48	0,23	0,15
6	0,49	0,49	0,50	0,25	0,24
7	0,32	0,11	0,46	0,22	0,05
8	0,54	0,55	0,50	0,25	0,28
9	0,53	0,50	0,50	0,25	0,25

10	0,55	0,53	0,50	0,25	0,26
11	0,39	0,45	0,49	0,24	0,22
12	0,48	0,46	0,50	0,25	0,23
13	0,53	0,62	0,50	0,25	0,31
14	0,38	0,38	0,48	0,23	0,18
15	0,47	0,41	0,50	0,25	0,20
16	0,39	0,13	0,49	0,24	0,06
17	0,17	0,13	0,38	0,14	0,05
18	0,45	0,43	0,50	0,25	0,22
19	0,59	0,54	0,49	0,24	0,27
20	0,41	0,26	0,49	0,24	0,13
21	0,73	0,51	0,44	0,20	0,23
22	0,52	0,43	0,50	0,25	0,22
23	0,61	0,51	0,49	0,24	0,25
24	0,43	0,53	0,50	0,25	0,26
25	0,49	0,66	0,50	0,25	0,33
26	0,41	0,37	0,49	0,24	0,18
27	0,55	0,70	0,50	0,25	0,35
28	0,43	0,43	0,49	0,24	0,21
29	0,43	0,54	0,49	0,24	0,27
30	0,45	0,54	0,50	0,25	0,27
31	0,36	0,43	0,48	0,23	0,21
32	0,29	0,24	0,45	0,21	0,11
33	0,36	0,17	0,48	0,23	0,08
34	0,33	0,39	0,47	0,22	0,19
35	0,46	0,50	0,50	0,25	0,25
36	0,38	0,45	0,49	0,24	0,22
37	0,84	0,33	0,37	0,14	0,12
38	0,59	0,47	0,49	0,24	0,23
39	0,82	0,30	0,38	0,15	0,12
40	0,36	0,42	0,48	0,23	0,20
41	0,72	0,50	0,45	0,20	0,22
42	0,59	0,50	0,49	0,24	0,25
43	0,43	0,66	0,50	0,33	0,25
44	0,47	0,50	0,50	0,25	0,25
45	0,41	0,50	0,49	0,24	0,25
46	0,47	0,42	0,50	0,25	0,21
47	0,55	0,34	0,50	0,25	0,17
48	0,37	0,50	0,48	0,23	0,24

49	0,49	0,53	0,50	0,25	0,26
50	0,63	0,47	0,48	0,23	0,23
51	0,45	0,49	0,50	0,25	0,24
52	0,64	0,61	0,48	0,23	0,29
53	0,35	0,43	0,48	0,23	0,21
54	0,30	0,33	0,46	0,21	0,15
55	0,27	0,01	0,44	0,20	0,01
56	0,28	0,17	0,45	0,20	0,08
57	0,31	0,09	0,46	0,21	0,04
58	0,30	0,11	0,46	0,21	0,05
59	0,28	0,24	0,45	0,20	0,11
60	0,22	0,14	0,41	0,17	0,06
61	0,24	0,11	0,43	0,18	0,04
62	0,32	0,32	0,46	0,22	0,15
63	0,26	0,39	0,44	0,19	0,17
64	0,35	0,28	0,48	0,23	0,13
65	0,25	0,24	0,43	0,19	0,10
66	0,34	0,39	0,47	0,23	0,19
67	0,32	0,22	0,47	0,22	0,10
68	0,15	0,17	0,36	0,13	0,06
69	0,26	0,26	0,44	0,19	0,12
70	0,28	0,17	0,45	0,20	0,08
71	0,37	0,13	0,48	0,23	0,06
72	0,41	0,55	0,49	0,24	0,27
73	0,26	0,08	0,44	0,19	0,03
74	0,33	0,29	0,47	0,22	0,14
75	0,18	0,21	0,39	0,15	0,08
Testin Aritmetik Ortalaması		32,61			
Testin Standart Sapması		13,78			
Testin Ortalama Güçlüğü		0,44			
KR-20		0,92			

Denemelik testte yer alan her maddenin analizleri ayrı ayrı yapıldıktan sonra, belirtke tablosunda her konuyu kapsayan üç sorudan 1'i seçilerek 25 soruluk nihai test hazırlanmıştır. Tespit edilen değerlere (madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik gücü indeksi) ek olarak denemelik teste yanıt veren öğrencilerin aldıkları puanların aritmetik ortalaması, standart sapması, testin ortalama güçlüğü ve güvenilirlik katsayısı da hesaplanmıştır. Testin madde analizleri incelendiğinde, bu maddelerin güçlük düzeyi indekslerinin 0,26 ile 0,72 arasında olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Yapılan incelemeler sonucunda orta güçlükte olan ($0,40 < p < 0,60$) ve maddelerin ayırt edicilik indeksi 0,40-0,70 aralığında olan maddeler nihai test için belirlenmiş ve ayırt edicilik indeksi 0,20-0,29 (büyük düzeltmelerle teste

alınabilir) arasında olan 4 maddeye (62-64-69 ve 74.sorular) gerekli olan düzeltme işlemleri yapılmıştır. Madde ayırtıcılık gücü indeksi için kabul edilebilir değerler Tablo 4’ de verilmiştir. Yapılan hesaplamalara göre basketbol denemelik testine ait aritmetik ortalaması 32,61; standart sapması 13,78; testin ortalama güçlüğü 0,44 ve güvenilirlik katsayısı (KR-20) ise 0,92 olarak belirlenmiştir. Bu hesaplamalar ışığında hazırlanan deneme testinin orta güçlükte bir test olduğu ve güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Madde ayırtıcılık gücü indeksi (Tekin, 2007)

Madde Ayırt Edicilik Gücü İndeksi	Maddenin Değerlendirmesi
.40 ve üstü	Çok iyi, ayırt edici bir madde-Olduğu gibi teste alınabilir
.30-.39arası	Oldukça iyi bir madde-Düzeltilme yapmadan kullanılabilir
.20-.29 arası	Gözden geçirilmesi gereken madde-Düzeltildikten sonra teste alınabilir
.19 ve altı.	Çok zayıf bir madde-Testten çıkarılmalı

Madde seçme işleminin yapılabilmesi için her bir kazanım ve bu kazanımı yoklayan sorular bir tablo haline getirilmiş ve bu tabloya her bir sorunun madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksi yazılmıştır. Denemelik testte yer alan her kazanımı yoklayan en yüksek madde ayırt edicilik gücüne sahip olan ve orta güçlükte olan maddeler nihai test için belirlenmiştir. Bir davranış için birden çok ayırt edicilik indeksi yeterli olan maddelerin olması durumunda, madde güçlük indeksi orta güçlükte (0,40-0,60) olan maddeler nihai test için belirlenmiştir. Ek olarak nihai teste konulacak 25 sorunun gerekli görülen düzeltmeleri (zayıf soru kökü, çeldiriciler, birden fazla yanıtı olan sorular...) de yapılmıştır. Düzeltme gerektiren 4 sorunun (62.-64.-69. ve 74.sorular) çeldiricileri ve seçeneklerin yapısı alan uzmanları tarafından incelenmiş, gelen görüşler ve öneriler doğrultusunda bazı seçeneklerin cazibesi artırılarak veya azaltılarak nihai teste alınmıştır. Deneme testinden sonra nihai teste alınan soruların madde analizi sonucundaki değerleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Deneme Testi Sonucunda Nihai Teste Alınan Soruların Madde Analizleri

Maddeler	25 Soruluk test maddeleri	Madde güçlük indeksi (p)	Madde ayırt edicilik gücü indeksi (d)	Madde Standart Sapması	Madde Varyansı	Madde Güvenirlilik Katsayısı
1	1	0,66	0,54	0,47	0,22	0,25
2	6	0,49	0,49	0,50	0,25	0,24
3	9	0,53	0,50	0,50	0,25	0,25
4	10	0,55	0,53	0,50	0,25	0,26
5	12	0,48	0,46	0,50	0,25	0,23
6	13	0,53	0,62	0,50	0,25	0,31
7	19	0,59	0,54	0,49	0,24	0,27
8	22	0,52	0,43	0,50	0,25	0,22
9	24	0,43	0,53	0,50	0,25	0,26
10	27	0,55	0,70	0,50	0,25	0,35
11	31	0,36	0,43	0,48	0,23	0,21
12	35	0,46	0,50	0,50	0,25	0,25
13	41	0,72	0,50	0,45	0,20	0,22
14	42	0,59	0,50	0,49	0,24	0,25
15	44	0,47	0,50	0,50	0,25	0,25
16	48	0,37	0,50	0,48	0,23	0,24
17	50	0,63	0,47	0,48	0,23	0,23
18	52	0,64	0,61	0,48	0,23	0,29
19	62	0,32	0,32	0,46	0,22	0,15
20	63	0,26	0,39	0,44	0,19	0,17
21	64	0,35	0,28	0,48	0,23	0,13
22	66	0,34	0,39	0,47	0,23	0,19
23	69	0,26	0,26	0,44	0,19	0,12
24	72	0,41	0,55	0,49	0,24	0,27
25	74	0,33	0,29	0,47	0,22	0,14
Testin Aritmetik Ortalaması		11,86				
Standart Sapma		5,74				
Testin Ortalama Güçlüğü		0,47				
KR-20		0,83				

Deneme testinden elde edilen tüm bilgiler sonrasında basketbol ünitesi belirtke tablosundaki her kazanımı yoklayan soruların yer aldığı, her soruda 5 seçeneğin bulunduğu 25 maddelik “Basketbol Bilgi Testi” oluşturulmuştur. Hazırlanan Basketbol Bilgi Testinin aritmetik ortalaması 11,86, standart sapması 5,74, ortalama güçlüğü 0,47 ve KR-20 güvenirlik katsayısı ise 0,83 olarak hesaplanmıştır.

Tartışma

Her okul kademesinde bulunan Beden Eğitimi ve Spor derslerinde öğrenci başarısı için beceri öğrenmeye dayalı psikomotor alan kazanımlarının üst düzeyde olması arzu edilirken, bilişsel ve duyuşsal alan kazanımlarının da öğretim programında yer aldığı şekliyle öğrenciye kazandırmanın önemli olduğu vurgulanmaktadır. Buna rağmen günümüzde yapılan akademik çalışmaların çoğunda dersin başarısı öğrencilerin hentbol, voleybol, basketbol, futbol vb. spor dallarını oluşturan becerileri uygulayabilme düzeylerine göre değerlendirilmektedir. Bunun için de dersin ve öğretim programının başarısını belirlemek isteyen eğitimciler ve araştırmacılar genellikle psikomotor alana yönelik ölçümler yaparlar. Oysaki öğrenmenin gerçekleşmesinde en önemli aşamalardan birisi de bilişsel süreç (Ayan, 2019) ve bilişsel ürünlerdir.

9. sınıf ortaöğretim öğrencilerinin basketbol branşı ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik bilgi testi geliştirilmesinin amaçlandığı bu çalışmada, geliştirilen Basketbol Bilgi Testi toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Basketbol bilgi testinin geliştirilmesinde bilgi testi geliştirme basamakları sırasıyla uygulanmıştır (Tekin, 2007; Atılgan ve ark., 2017; Turgut ve Baykul, 2015).

Testin geliştirilmesi aşamasında basketbol ünitesi belirtke tablosu hazırlanmış ve belirtke tablosunda yer alan kazanımlar ve konular ilişkisini yoklayan sorular oluşturularak denemelik test oluşturulmuştur. Kazanıma uygun olarak hazırlanan sorular uzmanlar tarafından incelenir, geri dönütler sonrası sorular yeniden düzenlenir, madde analizleri yapılır ve testin nihai haline ulaşılabilir (Gönen ve ark.,2011; Güler, 2012; Tiruchittampalam ve ark., 2018). Aynı amaç doğrultusunda denemelik test ile ilgili uygulanmadan önce uzman kanısına başvurulmuştur. Çünkü bu tür ön çalışmalarda uzman sayısı yeterli sayıda tutulduğu takdirde (5-40 arası) hazırlanacak ölçeğin geçerliği de yüksek olacaktır (Ayre ve Scally, 2014; Lawshe, 1975; Veneziano ve Hooper, 1997; Wilson ve ark., 2012). Bu bilgiler ışığında tüm bu işlemlerin denemelik testin ve nihai testin kapsam geçerliğini yükselten işlemler olduğu söylenebilir.

Bilgi testlerinin önemli özelliklerinden biri bilen ile bilmeyeni ayırt etmeleridir. Bu özellik madde ayırt edicilik indeksi ile ortaya konulmaktadır (Baykul, 2015: 240-245; Turgut ve Baykul, 2015: 230-234). Ayırt edicilik indeksi 0,40'tan büyük olan maddelerin konuyu bilen öğrenci ile bilmeyen öğrenciyi ayırt edebilen maddeler olduğunu, 0,30-0,40 arasında ayırt ediciliğe sahip maddeler için ise kazanımı ölçen daha yüksek ayırt ediciliğe sahip madde yok ise ufak düzeltmelerle teste dahil edilebileceği belirtilmektedir. 0.20-0.29 arasında ayırt ediciliğe sahip maddeler ise büyük düzeltmeler yapılarak teste dahil edilebilir (Hasançebi ve ark., 2020; Tekindal, 2016; Tekin, 2007). Araştırmada nihai teste alınan maddelerin ayırt edicilik indekslerine bakıldığında 19 maddenin 0,40 ve üzerinde, 3' ünün 0.30-0.39 aralığında ve 3' ünün ise 0.20-0.29 aralığında olduğu görülmektedir. Konuyu bilen ile bilmeyeni ayırt edebilen fakat madde ayırt edicilik indeksi 0,30'a yakın ya da altında değere sahip 4 madde (62-64-69-74. madde) için gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Sorulardaki seçenekler yeniden gözden geçirilmiş ve soru kökleri üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Bir sorunun soru kökünün anlaşılır olması için çalışma sağlanırken diğer üç soru için seçenekler incelenmiş ve çeldiriciler üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan düzeltmelerle birlikte 25 sorudan oluşan nihai testteki soruların ayırt edicilik düzeylerinin yeterli ve konuyu bilen ile bilmeyeni ayırt edebilecek düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Denemelik testten elde edilen verilerde her bir maddenin ayırt edicilik gücü indeksinin hesaplanmasının yanı sıra her bir maddenin güçlük indeksi de hesaplanmıştır. İncelenen veriler ışığında madde güçlük indeksi değerlerinin 0,30 ve üzerinde olduğu ve testin ortalama güçlüğüünün ise 0,47 olduğu tespit edilmiştir. Bilgi testlerinde testin ortalama güçlüğüünün 0,40-0,60 arasında olması tercih edilir (Atılgan

ve ark., 2018: 263-264; Baykul, 2015: 240-245). Madde güçlüğü, soruların kolay, orta ve zor sorular olma özelliğini belirtmektedir. Bu değer 1'e yaklaştıkça soru kolaylaşırken, 0'a yaklaştıkça soru zorlaşır; 0,50'ye yakın olduğunda ise orta güçlükte bir soru olduğu belirtilir. Bir maddenin %30-70 arasında bir güçlük indeksi değeri varsa, bu soru kullanılabilir olarak kabul edilir. Zorluk indeksi %70' ten büyük olan maddeler kolay kabul edilir (Garg ve ark., 2019). Nihai teste alınan 25 maddenin madde güçlük indekslerine bakıldığında yukarıda belirtilen özelliklere uygun olarak kolay, orta ve zor maddelerin yer aldığı ve testin genel olarak orta güçlüğüne sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre Basketbol Bilgi Testinin orta güçlükte olup, bilenle bilmeyini ayırt edebilme özelliğine sahip bir test olduğu söylenebilir.

Denemelik testten seçilen ve nihai teste alınan maddeler incelendiğinde, madde güvenilirlik katsayısı yüksek maddelerin seçilmeye özen gösterildiği görülmektedir. Oluşturulan Basketbol Bilgi Testi'nin KR-20 güvenilirlik katsayısı değeri 0,83 olarak bulunmuştur. KR-20 güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değişmektedir. Değer 1'e yaklaştıkça güvenilirliğin arttığı kabul edilmektedir. KR-20 indeksi; 0,9'dan büyük ise testin mükemmel güvenilirlikte olduğu, 0,80 ile 0,90 arasında güvenilirlik düzeyinin iyi olduğu, 0,80- 0,50 arasında ise sınırdaki test olduğu ve düzeltilmesi gerektiği, 0,50'ten düşükse test sonuçlarının güvenilir olmadığı kabul edilir (Kheyami, ve ark., 2018). Bu bilgiler ışığında Basketbol Bilgi Testinin güvenilirlik değerinin oldukça yüksek düzeyde olduğu ve ortaöğretim 9.sınıf öğrencilerinin basketbol bilgi düzeylerini ölçmede kullanılabilecek güvenilir bir ölçme aracı olduğu ifade edilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak çalışmada test geliştirme tekniklerine uygun olarak oluşturulan Basketbol Bilgi Testinin, Beden Eğitimi ve Spor dersini alan 9. sınıf öğrencilerinin basketbol bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik 5 seçeneği çoktan seçmeli orta güçlükte bir test olduğu, bilenle bilmeyeni ayırt edebilme özelliğine sahip, geçerli ve güvenilir bir test olduğu söylenebilir. Geliştirilen basketbol bilgi testi dersin bilişsel alanı için hazırlanan belirtke tablosundaki kazanımlar ve konular arasındaki ilişkiyi kapsayan beş seçeneği bir testtir. Ölçek geliştirme sürecinde yer alan kazanım-konu bütünlüğünün oluşturulması, bilişsel alan bilgi testinin kapsam geçerliğinin sağlanması ve tek tek madde analizlerinin yapılması süreçlerinin, benzer çalışmaların farklı branşlarda da planlanmasına ve gerçekleştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Geliştirilen basketbol bilgi testi 9.sınıflara yönelik bir testtir. Benzer süreçler kullanılarak farklı sınıf düzeylerindeki kazanımlara uygun basketbol dalına veya farklı spor dallarına yönelik bilgi testleri geliştirilebilir. Ayrıca bilgi testini kullanacak araştırmacıların veya öğretmenlerin bundan sonra yapacakları çalışmalarda elde edecekleri veriler üzerinde ölçeğin güvenilirliği test etmek adına KR-20 değerinin hesaplanması önerilmektedir.

Yazarların Katkıları

Sorumlu Yazar İrem UZ ASLAN: Araştırma hipotezinin oluşturulması, uygulama süreçleri ile ilgili planlamaların yapılması, verilerin düzenlenmesi ve istatistiksel aşamalar için sorumluluk almak, araştırma sırasında literatür taraması ile ilgili sorumluluk almak, yazının tümü veya asıl bölümünün oluşturulması için sorumluluk almak, makaleyi teslim etmeden önce imla ve yazım kurallarının kontrolünün sağlanması konusunda sorumlulukları üstlenip katkıda bulunacak çalışmalar yapmak.

2. Yazar İbrahim YILDIRAN: Yazım ve imla kurallarını gözden geçirmek, makaledeki genel eksikleri bildirmek, makalenin kapsamını değerlendirip tavsiyeler vererek aynı zamanda eklemeler yaparak katkılarda bulunmuştur.

3. Yazar Ayşe Dilşad MİRZEOĞLU: Makalenin bütününe inceleyerek, paragraflar ve başlıkların uyum ve düzen kontrolünü sağlamak, yazım ve imla kurallarını gözden geçirmek, makaledeki genel eksikleri bildirerek katkı sağlamıştır. Yazının tümünün oluşturulması, sonuçlara ulaşmak için gereç ve yöntemlerin planlanması, bulguların mantıklı açıklanması, imla ve dil bilgisi açısından sorumluluk olarak katkıda bulunmuştur.

Kaynakça

- Akbulut, H.İ., ve Çepni, S. (2013). Bir üniteye yönelik başarı testi nasıl geliştirilir? İlköğretim 7. sınıf kuvvet ve hareket ünitesi. *Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 18-44.
- Atılğan, H., Kan, A. ve Aydın, B. (2017). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (10. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Ayan, S. (2019). Hareket Eğitimi. Pegem Akademi, Ankara.
- Ayre, C., ve Scally, A.J. (2014). Critical values for Lawshe's content validity ratio: revisiting the original methods of calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47 (1), 79-86.
- Bal, M., Taşkiran, A., Erdem, K. (2023). Hentbol Bilgi Testi Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirliği. *Journal of Health and Sport Sciences (JHSS)*, Vol.6, No.1.
- Baykul, Y. (2015). Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klâsik Test Teorisi ve Uygulaması. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi; p.269-337.
- Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., Krathwohl, D.R. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain. New York: David McKay Company.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Carpenter, E.J. (2010). The tactical games model sport experience: An examination of student motivation and game performance during an ultimate frisbee unit (Doktora tezi). University of Massachusetts, Amherst.
- Considine, J., Botti, M. ve Thomas, S. (2005). Design, format, validity and reliability of multiple choice questions for use in nursing research and education. *Collegian*, 12(1), 19-24.
- Çalık, M. ve Ayas, A. (2003). Çözümlerde Kavram Başarı Testi Hazırlama ve Uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 14, 1-17.
- Çelen, A. (2012). Spor eğitimi modeli ile işlenen voleybol derslerinin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor erişi düzeylerine etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Garg, R., Kumar, V. ve Maria, J. (2019). *Analysis of multiple choice questions from a formative assessment of medical students of a medical collage in Delhi India. Int J Res Med Sci* 7(1):174-177.
- Gönen, S., Kocakaya, S. ve Kocakaya, F. (2011). Dinamik konusunda geçerliği ve güvenirliği sağlanmış bir başarı testi geliştirme çalışması, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 40-57.
- Güler, N. (2012). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, B. (2017). Basketbol ünitesinde taktik oyun yaklaşımının lise öğrencilerinin bilişsel duyuşsal ve psikomotor erişi düzeylerine etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güneş, B. ve Yılmaz, E. (2019). Basketbol Öğretiminde Taktik Oyun Yaklaşımının Lise Öğrencilerinin Bilişsel, Duyuşsal, ve Psikomotor Erişi Düzeylerine Etkisi. *TED Eğitim ve Bilim dergisi*. Cilt 44, 313-331
- Hasançebi, B., Terzi, Y. ve Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 224-240.
- Kalaycı, Ş. (2008). Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kheyami, D., Jaradat, A., Al-Shibani, T., Ali, F.A. (2018). Item analysis of multiple choice questions at the department of paediatrics, Arabian Gulf University, *Manama, Bahrain. Sultan Qaboos University Med J*, 18(1), 68-74.
- Koyuncuoğlu, K. (2015). Spor eğitimi modeli ile işlenen jimnastik derslerinin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor erişü düzeylerine etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lawshe, C.H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel psychology*, 28(4), 563-575.
- M.E.B (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı). (2018). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıflar). Ankara: MEB.
- Pate, R., Corbin, C. ve Pangrazi, B. (1998). Physical activity for young people. President's council on physical fitness and sports research digest, 3(3), 1-6.
- Sevim, Y. (1997a). Basketbol Teknik-Taktik-Antrenman. Ankara: Nobel Yayınları.
- Singh, T., Gupta, P. ve Singh, D. (2009). Principles of medical education. Jaypee Brothers Medical Publishers.
- Tekin, H. (2007). Eğitimde ölçme ve değerlendirme (19.basım). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tekindal, S. (2016). Okullarda Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri (5. basım). Nobel Yayıncılık.
- Tiruchittampalam, S., Nicholson, T., Levin, J.R. ve Ferron, J.M. (2018). The effects of preliteracy knowledge, schooling, and summer vacation on literacy acquisition. *The Journal of Educational Research*, 111(1), 28- 42.
- Tosun, C. ve Taşkesenligil, Y. (2011). Revize edilmiş Bloom'un taksonomisine göre çözeltiler ve fiziksel özellikleri konusunda başarı testinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 499-522.
- Turgut, F. ve Baykul, Y. (2015). Eğitimde ölçme ve değerlendirme (7. basım). Pagem Akademi.
- Ulaş, M. (2014) Temel basketbol eğitiminde eğitsel oyun ile öğretimin 10-12 yaş grubu çocukların bilişsel ve psikomotor gelişim düzeylerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Veneziano, L. ve Hooper, J. (1997). A method for quantifying content validity of health-related questionnaires. *American Journal of Health Behavior*, 21 (1), s. 67-70.
- Wilson, F.R., Pan, W. ve Schumsky, D.A. (2012). Recalculation of the critical values for Lawshe's content validity ratio. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 45, 197-210.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. basım). Seçkin Yayınevi.

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

JOURNAL OF EXERCISE AND SPORTS SCIENCE RESEARCH

E-ISSN 2822-2695

Journal of Exercise and Sports Science Research (JOINESR) is in the category of peer-reviewed, online and open access international journal published by Sakarya University of Applied Sciences (SUBU) Scientific Publications Coordinatorship (BIYAK)

JOINESR is indexed by CiteFactor

CiteFactor

<https://www.citefactor.org/journal/index/28992#.Y63ud3ZByUk>

JOURNAL BOARDS

Editor in Chief

Nevzat Mirzeoğlu

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Editors

İhsan Sarı

Burak Güneş

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Editorial Board

Marc Lochbaum

Texas Tech University, United States

Nikos Ntoumanis

University of Southern Denmark, Denmark

Laurentiu-Gabriel Talaghir

Universitatea Dunarea de Jos Galati, Romania

Selçuk Akpınar

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkey

Sabri Özçakır

Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey

Elif Karagün

Kocaeli University, Turkey

Ersin Eskiler

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Bahri Gürpınar

Akdeniz University, Turkey

A. Dilşad Mirzeoğlu

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Technical Editor

Cihan Ayhan

Sakarya University of Applied Sciences, Turkey

Contact

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Serdivan/Sakarya-Turkey